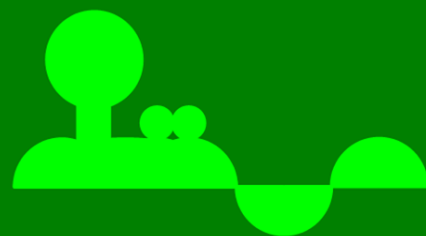

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | December 2021 | Jaargang 23 | Nummer 88 |
Redactie | Braakstraat 46, 5345 XB Oss | 0412-642368 | redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Harry Peters
T 06-53130585
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Leo de Hoogt
T 06-52607320
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie, Werving & Vrijwilligerscontact

Dick Roza
T 0412-642368
E pr@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
T 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Administratie

Henk van den Oever
T 0412-633443/06-22331836
E administratie@landschapsbeheer-oss.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Landschapsbeheer Oss

Inhoudsopgave

Woordje vooraf	2
Watervoorziening Hopveld Kampsteeg	2
Ontstaan Dorpslandschap Lithoijen	3
Oogstfeest zeer geslaagd	5
Natuurwerkdag 2021 weer groot succes!	6
Bakenbomen... Hoe staat het ermee?	7
Geffense Fruittuin	8
Handen uit mouwen in Geffen door Tafelronde 73	8
Monumentenroute	9
Stadse Boeren Oss en nieuwe buurttuin BergbOss 2.0	10
Vier jaargetijden bij Landerij VanTosse	11
Kort Nieuws	12
Werkgroep Landschapsbeheer	23

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

December 2012 jaargang 23, nummer 88, oplage 900, waarvan 300 digitaal.

Redactie

Richard Ceelen, Dick Roza, René van Dorst, Jan Oomen
Email: redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres: Braakstraat 46, 5345 XB Oss
Druk: Kluytmans Drukwinkel bv Oss

Kopij

De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 maart 2022.

Foto's voorpagina

Boven: De mensen van de Stofvreterers voor hun werkstuk tijdens het oogstfeest
Onder: Onze vrijwilligers op de natuurwerkdag in Lithoijen bij het Olijfstraatje poseren voor de gebruikelijke groepsfoto (foto: Frans Heeren)

Mooie, extra dikke krant!

Vóór u ligt een extra dikke nieuwsbrief. Vanwege de kerstdagen, maar óók om u als lezer de coronazorgen een beetje te laten vergeten!

Onze voorzitter Harry Peters, die ons blad altijd mag openen, informeert u nu ook over zijn fascinatie voor zijn wandelingen langs de Maas en haar befaamde bakenbomen en kondigt aan dat ons bestuur in gesprek gaat met de gemeente over het - zo hardnodige - behoud en herstel van dit erfgoed. Een goed bericht dus, waar iedereen blij mee zal zijn!

Over de natuuractiviteiten in Lithoijen in het kader van het plan "Dorpslandschap Lithoijen" kunt u van de hand van het artikel van Johanna Ceelen nog eens mee-evalueren in een lange terugblik en Ton Oomen, voorzitter van de "Stadse Boeren" in Oss vertelt u alles over het verschijnsel buurttuin in het algemeen en de nieuwe BergbOss tuin aan de Oostwal in Oss in het bijzonder. Ook stelt hij zichzelf en zijn enthousiaste team medewerkers voor.

Een tiental pagina's met zeer gevarieerde "korte" natuurberichten sluiten deze dikkerd af!

De redactie wenst u mooie kerstdagen en een gezond en voorspoedig 2022!

Woordje vooraf

Duizenden struiken en bomen zijn er dit jaar in de Osse grond geplant, een leger van "groene" vrijwilligers werkt gestadig door, bij regen en wind. Knotten, sjouwen en zweten gaan hand in hand, zonder weerklank.

7 november werd er op de Dam geprotesteerd tegen de CO₂- uitstoot, deze actie haalde alle kranten. Waren er 10.000 demonstranten? Hoe kwamen die daar? Hoeveel CO₂-reductie levert dit op?

6 november werden tijdens de natuurwerkdag op 500 plaatsen in Nederland door scholen bomen en struiken geplant. Waren dat ca. 12.000 Kinderen? Hoeveel CO₂-reductie zal dat straks opleveren?

7 november werden tijdens de natuurwerkdag door heel Nederland door vrijwilligers duizenden bomen en struiken geplant en onderhouden. Waren dat ca. 12.000 vrijwilligers? Hoeveel CO₂-reductie zal dat straks opleveren? Heeft U iets gelezen in uw krant over de natuurwerkdagen?

Het huidige vijfjarenplan van de Stichting Landschapsbeheer loopt eind dit jaar af. Wij hopen begin januari 2022 het nieuwe plan t/m 2026 te kunnen presenteren. Inhoudelijk denken wij, dat er geen grote aanpassingen zullen zijn en dat de visie en beleid overwegend hetzelfde zullen worden verwoord als in het nu aflopende plan.

22 december staat er nog een bestuurlijk overleg gepland met de gemeente, inclusief de verantwoordelijke wethouder. Dit overleg heeft vooral tot doel om de onderlinge banden, waar nodig, te versterken. Om dit goed te laten verlopen heeft begin december eerst een ambtelijk overleg plaats gevonden.

Het jaar 2021 ligt nu bijna achter ons en een nieuw jaar daagt ons weer uit. Een jaar met gemeenteraadsverkiezingen. Dit leidt tot mijn volgende advies:
Groen is niet Links of Rechts;
Groen is van alles wat ervan leeft;
Groen is de toekomst;
Voor u allen een zalig Kerstfeest en gelukkig Nieuwjaar.

Harry Peters, voorzitter

Watervoorziening Hopveld Kampsteeg

Na de hete zomer van 2020 heeft Landschapsbeheer gekeken om het gebruik van fossiele brandstoffen zoveel mogelijk te beperken voor de watervoorziening op het hopveld aan de Kampsteeg. Het bestaande systeem is een druppelsysteem, dat elke plant druppels water geeft. Omdat er geen elektriciteit is, gebruiken we momenteel een door benzine aangedreven waterpomp, die veel geluid, uitlaatgassen en een hoog benzine verbruik heeft wat niet strookt met de uitgangspunten van Landschapsbeheer Oss.

Als oplossing hebben we een off grid (niet aangesloten op lichtnet) systeem gekocht, bestaande uit 2 zonnepanelen. De afgegeven 230 volt gaat naar een pomp van 600 watt en die kan hiermee maximaal 3000 liter water per uur leveren als de zon schijnt, dus niet in de nacht of op een zwaar bewolkte dag.

In verband met vandalisme hebben we de panelen op een schafteet gemonteerd en alle componenten zijn binnen de schafteet gebouwd.

Schafteet met gemonteerde componenten (foto: Henk Smouter)

Daar het in 2021 een natte zomer was en het systeem in het najaar gereed was, hebben we het systeem niet in de praktijk kunnen testen. Het was een leuk, leerzaam en een heel nieuw project en we hopen, dat de Landerij VanTosse er veel profijt van heeft. Momenteel zijn we aan het kijken of een dergelijk systeem ook toepasbaar is op het cranberryveld.

Technisch Team,
Tolstraat

Ontstaan Dorpslandschap Lithoijen

Aanvankelijk vanuit de kernraad Lithoijen hebben Frans Heeren en Johanna Ceelen het initiatief opgepakt om Lithoijen een groene impuls te geven. In 2017 werd een start gemaakt door eerst in kaart te brengen waar bomen gekapt waren en ander groen verdwenen was, maar waar niets voor in de plaats was teruggekomen. Dit screenen van Lithoijen op groene kansen is uiteindelijk uitgemond in een allesomvattend project "Dorpslandschap Lithoijen". De initiatiefnemers hebben Tonnie van Hooff, coördinator bij Landschapsbeheer bereid gevonden om vanuit zijn kennis en ervaring de plannen te ondersteunen en te begeleiden. Samen met Tonnie en enkele enthousiaste, plaatselijke natuurliefhebbers, Jan Hendriks, Geert Verwegen en Clemens Theunisse werd de Werkgroep Dorpslandschap Lithoijen gevormd. Sindsdien is de groep zeer actief bezig met het maken van plannen om Lithoijen op verschillende fronten groener en mooier te maken. Het plan Dorpslandschap Lithoijen is destijds voorgelegd aan Rob Aben, landschapsarchitect van het gelijknamige bureau. Hij heeft zijn visie op het initiatief gegeven waardoor er een definitief, goed onderbouwd en landschappelijk verantwoord plan ontstond. Het grote plan, ook wel geksterend het Sprookjesboek genoemd, werd opgedeeld in 21 deelprojecten. Niet onbelangrijk om te melden is dat de werkgroep met al haar plannen geen geld ter beschikking had. Desondanks is er toch in zo'n 4 jaar heel veel tot stand gekomen.

Financiering

In 2018 deed de werkgroep met het project Dorpslandschap Lithoijen mee met de Dorpen- en Wijkenwedstrijd "Praktisch Alles Groen", uitgeschreven door het IVN en de gemeente Oss. Helaas gingen de prijzen aan de neus van werkgroep voorbij. In oktober 2019 werd een nieuwe poging gedaan en dat resulteerde in een 2e prijs van € 10.000,-. Dat was een begin.

Eén van de plannen was om in het bezit te komen van een braak gelegen stukje grond van Staatsbosbeheer en dat in te richten als een natuurlijk gebied, bv dorpskwekerij met fruitbomen, insectenhotel, wandelpad en eventueel ruimte voor de toneelvereniging. Staatsbosbeheer wilde wel van de grond af (het stuk was te klein om rendabel te zijn) op voorwaarde dat het natuurlijke karakter behouden zou blijven. Uiteindelijk heeft de gemeente Oss het terrein van ongeveer 0,5 ha gekocht, waarna de rekening gepresenteerd werd aan Stichting Landschapsbeheer. Daardoor verdampte het prijzengeld al voor het grootste gedeelte. Communicatie

De communicatie over de plannen verloopt via het plaatselijke krantje het Dorpennieuws en soms via de Lithoijense app. Ook Landschapsbeheer wordt op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Er zijn contacten met de gemeente en de dorpsraad en er wordt gesproken met het Waterschap en andere belanghebbenden. De twee Landelijke Natuurwerkdagen die in Lithoijen plaats vonden werden via flyers aangekondigd. En tijdens infoavonden in Avanti worden de plannen van de werkgroep voorgelegd aan de bewoners.

Projecten

Ondertussen wordt een begin gemaakt met de projecten. De werkgroep gaat aan de slag met projecten die snel resultaat op kunnen leveren. Frans Heeren maakt van elk deelproject, waar de werkgroep mee aan de slag wil, een mooi uitgewerkt plan.

Tiny Forest

Eén van de opgenomen deelprojecten, vergroening van de Margrietstraat en herinrichting van het schoolplein, kwam tot stand door samenwerking van school, de ouders, de IVN en de gemeente. Mede door de aanleg van een Tiny Forest bij de school kwam vergroening van schoolplein en de directe omgeving in een stroomversnelling. Door de gemeente zijn aan de Margrietstraat (openbare ruimte) bomen aangeplant. De Tiny Forest wordt door de IVN samen met de ouders onderhouden. Vanuit de werkgroep Dorpslandschap Lithoijen hebben Clemens en Maria de Bijl namens IVN hun steentje aan bijgedragen.

Natuurgebied De Dam

Een ander project waar snel zichtbaar resultaat kon worden geboekt was tijdens de Landelijke Natuurwerkdag in november 2019. Daar werd met een grote groep vrijwilligers van Landschapsbeheer én met plaatselijke vrijwilligers enorm veel werk verricht op De Dam. Dit natuurgebied ligt in de driehoek Steegeindstraat-Weisestraat-Molenweg en bestaat uit o.a. kribben met daarop hoog opgeschoten wilgen. De kribben werden uitgediept evenals de sloot, de wilgen werden geknot, er werd een talud gemaakt en een houten bruggetje over de sloot aangebracht. Een jarig stel uit Berghem schonk hun verjaardagscadeau aan Landschapsbeheer met het verzoek om op een geschikte plaats bomen aan te planten. Tonnie koos daarvoor de Dam uit. Voor het bedrag konden 10 lindenvormen worden gekocht en deze zijn in april 2020 aangeplant op de (toekomstige) kribben. Het grootste gedeelte van deze rabatten is particulier bezit van de bewoners aan de overkant van de Weisestraat. De vervolgwerkzaamheden op De Dam zoals o.a. uitbreiding van de kribben en het zaaien van bloemrijk grasmengsel worden momenteel uitgewerkt. Gesprekken met Waterschap, gemeente en omwonenden zijn gaande. Dat de natuur hier volop zijn gang kan gaan blijkt uit de aanwezigheid van een bever. Het onderhoud van het gehele gebied is overgedragen aan Landschapsbeheer.

Natuurwerkdag tijdens werkzaamheden aan de eilandjes (foto: Frans Heeren)

De Eilandjes

Dit gebied, voorheen de rattensloot, ligt aan de Dorpsstraat achter de pastoriemuur en heeft in 2020 een enorme opknapbeurt gehad. Het betreft een oud gebied met een paar kribben, waarvan een gedeelte grond van de kerk is. Met financiële hulp van o.a. het kerkbestuur, NL Doet en het project "Lithoijen in Vogelvlucht" zijn de eilandjes weer in ere hersteld. Er is een talud gemaakt, er is gesnoeid, een bruggetje aangelegd, de bestaande knotwilgen geknot en nieuwe beplanting aangebracht. Het onderhoud van het gebied wordt door Landschapsbeheer en vrijwilligers uit Lithoijen verricht. Ook hier is op de Natuurwerkdag november 2021 zeer hard gewerkt en het resultaat mag er zijn: het gebied ziet er nu weer goed onderhouden en heel natuurlijk uit.

Lithoijen in Vogelvlucht

Het prachtige, kleurrijke projectboek heeft bij de provincie grote indruk gemaakt. Mede dankzij het uitgebreide netwerk is het Tonnie in de zomer van 2020 gelukt om voor Lithoijen een subsidie van € 124.000.000.- uit de Subsidie-regeling Natuur Noord-Brabant binnen te halen. Deze subsidie is gericht op het verbeteren van de natuur en de biodiversiteit. De insteek van de werkgroep DL is meer gericht op het landschap, maar een aantal deelprojecten vallen binnen het plan "Lithoijen in Vogelvlucht". Er wordt samen met inwoners een inventarisatie gemaakt in het dorp naar de diverse soorten bijen, vleermuizen, uilen, en andere vogels. Daarna wordt een kanskaart opgesteld en uitgewerkt in een maatregelenkaart. Daaruit zal blijken welke aanplant van fruitbomen, hagen en struiken, zaai-goed, nestkasten en bijenhoeven er nodig zijn om het leefgebied te vergroten. In het najaar van 2020 konden de inwoners van Lithoijen bij Orbis fruitbomen, hagen en nestkastjes aanvragen. Daar werd veel gebruik van gemaakt. Landschapsbeheer coördineerde de aanvragen en plaatste de bestellingen bij de kweker. Ook de nestkasten voor vleermuizen en zwaluwen werden door vrijwilligers van Landschapsbeheer gemaakt. De aanvragers moesten zelf voor plantgaten zorgen, het planten van de bomen en hagen werd uitgevoerd door medewerkers van de Koornbeemd. De nestkasten werden wat later geleverd en opgehangen door de werkgroep en enkele vrijwilligers. En later in het voorjaar is bloemenmengsel geleverd en gezaaid. Het plantmateriaal was van hoge kwaliteit en heeft mede door gunstige weersomstandigheden goed kunnen aanslaan. Inmiddels is er een tweede ronde uitgegaan. In januari 2022 worden de bomen en struiken voor Lithoijen in vogelvlucht deel 2 geleverd. Deze worden geplant door vrijwilligers van Landschapsbeheer. Daar is men druk bezig met het maken van de bestelde nestkasten, ook deze worden in januari uitgeleverd. Er is nu nog een budget over voor nog extra bomen. Er is een oproep in Dorpen-nieuws geplaatst voor de laatste ronde. Voor hen die voorgaande aanmeldingen hebben gemist. Of om fruitbomen en/of struiken die het ondanks de goede kwaliteit niet hebben gered, te vervangen.

Andere lopende projecten

Natuurpark Lithoijen

Het Natuurpark begint vorm te krijgen. Ook hier is hard gewerkt. Om het terrein heen is een houteril aangebracht met de takken die uit het Olijfstraatje kwamen. En ook hier zijn knotwilgen geplaatst en voorzien van palen. De in het voorjaar aangeplante wilgen zijn allemaal gaan groeien. Er zullen fruitbomen worden aangeplant en meerjarig bloemenmengsel wordt gezaaid (vanuit budget Lithoijen in Vogelvlucht). Er komt een wandelpad door het gebied, bankjes worden geplaatst en er komt een insectenhotel.

Olijfstraatje

Het Olijfstraatje. In de aanloop naar de Natuurwerkdag was in de week vooraf al veel voorbereidend werk gedaan. Er werden wilgen geknot en de takken werden verzameld. Nieuwe wilgen werden geplant en van palen voorzien. Hopelijk slaat alles aan, zodat over een aantal jaren het straatje nog mooier wordt door de dubbele rij knotwilgen aan weerszijden ervan. Ook langs het pad richting natuurpark werden knotwilgen aangeplant.

Dubbele rij knotwilgen worden vakkundig gesnoeid in het Olijfstraatje (foto: Frans Heeren)

Boomgaard kerk

In de boomgaard zijn vanuit het project LIV nieuwe fruitbomen aangeplant. De oude bomen die een gevaar opleverden zijn verwijderd. Daarmee wordt de boomgaard weer grotendeels in ere hersteld. In samenwerking met de Blokkendoos is een natuurspeeltuin ingericht met natuurlijke materialen. Ook is er een insectenhotel, informatiebord en een picknickbank geplaatst. De speeltuin is toegankelijk voor (groot)ouders met kleine kinderen (zie openingstijden op het info-bord). De officiële opening van de natuurspeelplaats wordt gepland in het voorjaar.

Kerkhof

Er is een plan gemaakt voor het vergroenen van het kerkhof en het opknappen van het schuurtje. Dit plan wordt met de pastoor besproken en zou na goedkeuring kunnen worden uitgevoerd.

Foto: Frans Heeren

Toekomstige projecten

Bijen- en Insectenlint

Clemens en Jan hebben een route voor een bijenlint samengesteld, compleet met bijen- en insectenhôtels. Frans heeft de route in kaart gebracht en in een mooi plan gegoten. De route ligt buiten het kader van Lithoijen in Vogelvlucht, de subsidie van € 20.000,- is helaas niet toegekend. Landschapsbeheer zou eventueel nog een bedrag via cofinanciering beschikbaar kunnen stellen. Er is wel een subsidie van € 10.000 beschikbaar. LIV kan hier wellicht ook nog iets in betekenen. Een verzoek bij de gemeente leverde voorsnog geen medewerking op. Is budget wellicht deels toch nog mogelijk vanuit het project Lithoijen in Vogelvlucht?

Bermvergroening

Benny Swarts (gebiedsbeheerder gemeente Oss) heeft budget beschikbaar voor vergroening van de bermen. Er zijn in Lithoijen verschillende plaatsen die hiervoor in aanmerking komen. Frans gaat samen met Benny in kaart brengen waar grind/ klinkers eruit kunnen en groen erin. Intussen heeft Frans ook dit weer in een mooi plan uitgewerkt.

Prelaat van den Berghplein

Ook voor enkele aanpassingen op het Prelaat van den Berghplein is een ontwerp gemaakt. vooral uitbreiding en/of vervanging van enkele bomen is hier aan de orde. Plan wordt door gemeente beoordeeld en wellicht ook uitgevoerd.

Bomenplan

Daar waar het allemaal om begonnen was, nl het in hoog tempo verdwijnen van bomen in het straatbeeld van Lithoijen, blijft zorgen baren. De essentakziekte onder de essenbomen, waarvan er heel veel staan in Lithoijen, blijft maar doorgaan. Als de bomen worden aangetast, moeten ze worden gekapt. Vervanging op dezelfde locaties is vaak niet mogelijk vanwege kabels of leidingen in de bodem of andere redenen. Er is een bomenplan opgesteld, de uitvoering is steeds een discussiepunt.

Beheer en onderhoud

Uitvoeren van projecten dient een vervolg te hebben middels onderhoud aan hetgeen is aangelegd. Landschapsbeheer heeft het merendeel van de uitgevoerde deelprojecten in Lithoijen op haar activiteitenlijst geplaatst. Daarmee is dit voor de toekomst geregeld. Heel mooi is dat een aantal inwoners van Lithoijen al hebben laten weten zich als vrijwilliger aan te sluiten bij Landschapsbeheer om dan met name in Lithoijen actief te gaan zijn bij het toekomstig onderhoud.

Johanna Ceelen

Oogstfeest zeer geslaagd

Op 24 september organiseerde Landschapsbeheer Oss, voor de eerste keer in haar bestaan, voor alle vrijwilligers een zomeroogstfeest. Plaats van handeling was de tuin van Landerij VanTosse in de Stelt, een ideale plek voor zo'n feest, zo bleek wel!

Eerst soep en broodjes

En zo genoten een 80-tal vrijwilligers, vrijwel allen in hun landschapsbeheertenue, op een mooie nazomerdag van een aantal leuke doe-activiteiten met als feestelijke afsluiting een heerlijke BBQ. Die activiteiten, waarvoor veel belangstelling was, vonden plaats onder de schaduwrijke bomen van de tuin. Maar vóór iedereen aan het werk ging, was er eerst gelegenheid om de inwendige mens te ver-

sterken met een kop heerlijke, door de keukenploeg gemaakte, soep en belegde broodjes. Die werden geserveerd vanaf onze nu keurig gedekte platte kar. Eetplekken waren er meer dan genoeg in enkele partytenten, aan de tafels en stoelen daarin en er omheen en op enkele oude, liggende boomstammen. Na de lunch werd de oogstmiddag officieel geopend door onze secretaris Leo de Hoogt, waarna iedereen een bezigheid uitkoos waarbij hij of zij zich het meest thuis voelde.

Veel belangstelling voor bijen

Zo werden er bloemstukjes gemaakt, fruit schoongemaakt, hopbellen van ranken geplukt, bloemzaden geoogst en kruiden geplukt voor een kruidencrème. Een workshop, gegeven door Ingrid Broeder was aan die bezigheid gekoppeld. In een andere workshop, gegeven door onze imker Albert Toonen, was te leren hoe je honing kunt slijngen. Albert gaf aan het einde van de middag ook nog een druk bezochte lezing over het houden van bijen. Voor wie zijn spieren wilde trainen waren er ook enkele "krachtproeven" in het activiteitenprogramma, zoals het (samen) ambachtelijk trekzagen. En onze maaimeester, Hans Hamersma, gaf zeis- en maailes tussen de fruitbomen in de boomgaard.

Film met luchtbeelden van roggemijt

Maar het "hoogtepunt" van alle activiteiten was toch wel de grote roggemijt, die door enkele leden van de "Stofvreters" zeer vakkundig vlak buiten de poort van de Landerij werd opgericht. Die mijt, die nadat hij gereed was, ook diende als achtergrond van een fraaie groepsfoto, was vooral ook goed van bovenaf te zien, via de dronebeelden op de prachtige, 18 minuten durende, videofilm die onze vrijwilliger Eef Ebing samen met zijn filmmaatje Bert van Berlo (de man van Paulien) met diverse camera's van het oogstfeest maakte. Inclusief het door Jan van der Hoogen gezongen (meezing) oogstlied en het ingetogen klassieke gitaarspel van Karel Rietveld. Vakmanschap hoor!! Al onze vrijwilligers kregen de film per mail toegezonden en hij is ook te zien op onze website, onder tabblad Werkgroep.

Muziek met Frans sausje

De organisatoren van de dag hadden ook voor een leuke, lopende muzikale begeleiding van de middag gezorgd in de persoon van de in "Franse" kledij gestoken accordeonist (kan het nóg Franse!) Jean-Claude Vieillard. Met zijn vrolijke deuntjes dook hij op alle plekken in de tuin waar activiteiten waren op om af te sluiten bij de heerlijke en zeer goed verzorgde BBQ van Cateringbedrijf de Zwaan uit Oss, die óók voor de tenten en het meubilair zorgde. De koks van de Zwaan maakten de BBQ-vleesjes bord- en hapklaar en dat maakte opnieuw opscheppen wel heel erg makkelijk. We kijken nu al uit naar het tweede alternatief voor het geschrapte busreisje: het Midwinterfeest op zaterdag 8 januari 2022, óók in de Landerij! (DR)

Natuurwerkdag 2021 weer groot succes!

Op zaterdag 6 november werd weer de jaarlijkse Landelijke Natuurwerkdag gehouden. Dit keer werkte Landschapsbeheer Oss op drie locaties. Opnieuw, nu op 2 plekken in Lithoijen en in Geffen, waar we samenwerkten met onze vrijwilligers op het Geffens Veld aldaar.

Van ribben naar tractorsporen

Onze grootste werklocatie aan het Olijfstraatje in Lithoijen en in het toekomstige natuurparkje, dat daar volgend jaar maart zal worden ingezaaid en ingeplant, was niet ver van de plek waar we in 2019 actief waren. Balanceerden we daar toen op de "ribben" aan de Weisestraat om wilgen te knotten, nú was knotten óók één van de grootste klussen, maar moesten we werken in het diepe bandenspoor dat een tractor had geploegd in het door wilgen omzoomde straatje, waar we onze tenten en een dixi hadden opgezet. Onze loonwerker ter plaatse, Ad van Lukken, zou het beschadigde pad zo snel mogelijk weer goed begaanbaar maken.

Populierenbosje wordt natuurparkje

Zo'n 60 vrijwilligers, 48 van Landschapsbeheer Oss en 12 inwoners uit Lithoijen en Lith, stonden rond 9 uur te trappelen van ongeduld om aan het werk te gaan. Maar eerst moesten ze, met koffie en cake, luisteren naar het openingswoord van onze voorzitter Harry Peters. Vervolgens vertelde Menno van de Most over de veiligheid die betracht moest worden tijdens het werken en vervolgens gaf Tonnie van Hooff, na uitleg van de werkzaamheden, het startsein. De kettingzagers begonnen direct met het knotten van tientallen wilgen, waarvan de knotstaken de open plekken in de wilgenrij gingen opvullen en die ook verwerkt werden in een nieuw opgebouwde takkenril in het natuurparkje. Daar werden ook al de plantgaten gegraven voor de aanplant van de nieuwe bomen daar.

Allemaal op groepsfoto

Een tweede groep vrijwilligers trok naar de "eilanden" bij de Sint Jozefschool in het dorp, waar ook twee jaar geleden gewerkt werd en waar daarna, op 14 november 2019, door IVN- Oss "Tiny Forest" 't Bosje werd aangeplant. Daar werden ook de nodige wilgen geknot en rommel opgeruimd. Rond het middaguur was het tijd voor versterking van de inwendige mens. Onze erwten- en tomatensoep vonden gretig aftrek en in de grote voorraad broodjes met tal van soorten beleg werd een flink gat geslagen. Tussendoor poseerden alle vrijwilligers voor de gebruikelijke groepsfoto. Er werd ná de lunch nog een uurtje doorgewerkt en toen was het tijd voor de afsluiting in de vorm van frisdrank, bier, wijn en kaas en worst. De broodjes, (warme) worstenbroodjes en cake waren afkomstig van het Lithse bakkertje.

Het plan Natuurpark Lithoijen is aan te vragen bij Tonnie van Hooff (zie colofon).

Dick Roza

Mooie "takkenril" aan de Weisestraat (Foto: Marianne Bouwens)

Bakenbomen... Hoe staat het ermee?

Graag nodig ik u, als lezer, uit om de vele prachtige routes langs de meanderende Maas te wandelen.

De pracht van de meanderende Maas wordt medebepaald door de bakenbomen die je aan beide zijden van de Maas tegen komt. Meestal majestueuze zwarte populieren (*Populus nigra*) van nu ruim 90 jaar oud. Zij zijn op het einde van hun levensduur en hebben naast monitoring ook onderhoud nodig of her plant. Tijdens de wandeling zie je de noodzaak daartoe op een aantal plaatsen.

Hoewel de "baken" functie voor de scheepvaart is verval- len, horen de bomen wel tot de groene pareltjes van ons erfgoed, zijn het voorbeelden van CO₂ verwerkers, geven bij hoog water de loop van de rivier aan en hebben een positieve invloed op de biodiversiteit en de ecologische functie van de rivier.

De zwarte populier kan goed tegen hoog water, groeit snel tot grote hoogte en wordt op dit moment als een van de meest bedreigde boomsoorten in Europa gezien.

Op mijn pad naar meer informatie sprak ik met Wim Hoezen, Henk Smouter en de gemeente. Wim en Henk hebben de hun beschikbare documentatie gedeeld. In het kort gaat de informatie van Wim en Henk over een voorstel om de bakenbomen in stand te houden in de gemeente Oss. Deze voorstellen werden ca 10 jaar geleden bij de gemeente ingediend.

Bij de gemeente kreeg ik de informatie, dat er inderdaad wordt getrokken aan het behoud van de Bakenbomen en dat daarvoor zelfs budget is. De complexiteit zit nu in het feit dat de gemeente Oss optrekt met alle buurgemeenten langs de meanderende maas en de complexe verhoudingen over eigendom(Rijkswaterstaat), van wie is de grond (divers), wie doet de monitoring (Natuurmonumenten), wie heeft budget (gemeente Oss). Er zijn wel al stappen gezet, de tijd gaat sneller als de gemaakte stappen.

Als we nog eens tien jaar wachten zijn alle bakenbomen door ouderdom of gevaarlijke situaties verdwenen! Willen wij dat?

Wat ons betreft niet, wij hebben een plan van aanpak en aanzet.

Het bestuur van Landschapsbeheer Oss heeft besloten de oude voorstellen opnieuw, tijdens het bestuurlijk overleg van 22 december 2021 in het gemeentehuis van Oss, voor te leggen aan het college B&W. De foto's spreken voor zich.

Met groene groet, Harry Peters
Ergens moet een begin worden gemaakt!

Geffense Fruittuin

Tijdens de landelijke natuurwerkdag op 6 november hebben de vrijwilligers van Landschapsbelang Maasdonk en Landschapsbeheer Oss een flinke prestatie geleverd door een complete boomgaard van 5000 m² aan te leggen, de Geffense Fruittuin. Maar liefst 65 hoogstamfruitbomen (appel, peer, pruim en kers) zijn er geplant, waarvan vele erg fors waren. Dat dit voor de mannen uit Geffen geen probleem was, bleek wel uit het feit dat zich spontaan groepjes vormden die onafhankelijk van elkaar aan de slag gingen en vakkundig de plantgaten voorzagen van compost, de boom plantten, vastzetten en het plantgat afwerkten. Natuurlijk was er traditiegetrouw erwtensoep bij de lunch en een lekkere borrel na afloop van deze gezellige werkdag.

De boomgaard is aangelegd op een voormalige weide tussen de Heesterseweg en het Ivo van Dintherpad ter hoogte van Ecopoll. De aanleg van de boomgaard is een aanvulling op de herinrichting van het gebied rond de Middelveldse Waterloop. Het is de bedoeling dat de opbrengst van de boomgaard via streekverkooppunten wordt aangeboden.

Henk Smouter

Aanleg boomgaard Geffens Veld (foto: Henk Smouter)

Zadenkwekerij

Na een jaar van uitbundige bloei van diverse soorten wilde en streekeigen kruiden was het vanaf september tijd om de zaden te oogsten uit onze bloemzadenkwekerij. Omdat het voor ons nieuw was moest de praktijk uitwijzen wat de beste verzamelmethode was. Sommige soorten leenden zich ervoor om enkel de uitgebloeide bloemen te pikken, andere soorten konden niet anders worden geoogst door ze af te maaien, te drogen en vervolgens het zaad uit te kloppen. Bewerkelijk, maar uiteindelijk is van elke soort door onze vrijwilligers een flinke hoeveelheid zaad verzameld. Het is de bedoeling dat we de zaden gaan gebruiken om nieuw aangelegde natuurterreintjes in te zaaien, waarbij we goed kijken in welk milieu de soorten van nature kunnen voorkomen.

Henk Smouter

Handen uit mouwen in Geffen door Tafelronde 73

Ondernemersvereniging Tafelronde 73 heeft op zaterdag 14 november een belangrijke bijdrage geleverd aan de invulling van het Natuurnetwerk Oss. Na een welkom van onze voorzitter Harry Peters werden onder begeleiding van twee van onze vrijwilligers, Wim van Lokven en Gerard Gerrits ruim 1400 struiken in de grond gezet, als onderdeel van de natuurinrichting van het gebied rond de Middelveldse Waterloop. Dit gebied vormt in de nabije toekomst een aaneengesloten ecologische zone tussen de toekomstige woonwijk 't Veld en de Leiweg in Geffen. Onder het motto 'Handen uit de mouwen' werd in een middagje de klus geklaard. Gaten boren met onze mechanische grondboor bleek geen enkel probleem, er waren verschillende sportschoolfanaten bij die dit in no time onder de knie hadden. Uiteraard werd de middag afgesloten met een drankje.

De Tafelronde 73 is een serviceclub van jonge ondernemers die jaarlijks een maatschappelijke activiteit uitkiest om deze fysiek te ondersteunen. Dit keer werd dus gekozen voor het ecologisch herstel van het gebied tussen Oss en Geffen.

Henk Smouter

Tafelronde 73 Oss plant bomen voor ecologisch herstel Geffen-Oss

Roggemijt of (in het Ossies/Geffes) Strojmijt

Het zal zeker een jaar of 50 geleden zijn toen de laatste strojmijten uit het Brabantse landschap verdwenen. Maar nu staat er weer een en wel in de Landerij VanTosse in het gebied de Stelt, Oss-zuid.

De mijt is opgebouwd op het roggeakkerkje naast de Tuinderij VanTosse aan het Laantje van Cumberland in de Stelt. Het is de bedoeling dat de rogge na verloop van tijd gedorst wordt, net zoals het vroeger ook ging, met een oude dorskast. Niet zelden stonden korenrijten echter tot ver in de winter op het veld en waren ondertussen een paradijs geworden voor allerlei dieren die er een winterverblijf onder zochten.

De mijt is opgebouwd tijdens onze vrijwilligersdag op 24 september door leden van de dorsclub "de Stofvreeters", met assistentie van onze vrijwilligers en onder het toezicht oog van een van de weinigen die het vak nog beheerst, Theo Danen uit Berlicum (midden met de klompen aan).

(En onze Bowie staat al klaar om de muizen te vangen)

Henk Smouter

Monumentenroute

Het mooiste monument van Oss? Dat kunnen er meerdere zijn. En het interessantste? Ook daarover valt te discussiëren. Maar het bijzonderste monument van Oss, dat staat buiten kijf, dat is de tweeling Vorstengraf en Paalgraven, grafheuvels uit de Steen- en Bronstijd die in Nederland hun gelijke niet kennen.

En toch was de gemeente Oss met deze monumenten niet gelukkig. Ze vielen namelijk niet genoeg op. Dat wil zeggen, ze zijn wel tamelijk groot en zo, maar klaarblijkelijk wisten veel mensen, vooral ook bezoekers van buiten Oss, niet goed waar zij deze twee locaties zouden moeten zoeken.

Reden voor de gemeente in overleg te treden met de wegwijzerbeheerder, met Landschapsbeheer dus. De opdracht was om aan de bekende rood-witte fietsbewegwijzering bordjes toe te voegen om geïnteresseerden de weg te wijzen naar de twee archeologische monumenten. En zo trokken, op een mooie septemberdag, Menno en Hans eropuit om deze uitbreiding te realiseren. De bordjes zijn uitgevoerd in het bekende toeristenbruin (denk ongeveer: hopjesvla) en voorzien van een zelfontworpen paalgravenlogo. Zo was de route Paalgraven – Vorstengraf bewegwijzerd, precies op tijd voor het open monumentenweekend. Verdere verwijzingen staan bij de fietsbrug nabij de Naaldhof en aan de rotonde bij het viaduct in de Nieuwe Hescheweg. Eigenlijk zou je er vanuit de richting Schaijk ook een verwachten maar ja, dat valt nu eenmaal buiten ons werkgebied. Maar in de gemeente Oss hoeft u voortaan niet meer moeizaam te zoeken...

Hans Hamersma

De Stelt

Ik ken het gebied al heel lang. Ik haalde er melk als "boer van der Camp" zijn koeien ging melken. Het was een verwaarloosd gebied met veel mais. Daarna was er sprake van de komst van een groot golfterrein. Gelukkig hebben enkele natuurliefhebbers dat kunnen voorkomen.

Nu proberen de vele vrijwilligers het oude "kampenland-schap" te herstellen. Ik wandel er regelmatig en geniet ervan! Ook de tuin VanTosse heeft mijn belangstelling. Het voelt als een "oase". Ik smul ook van de producten van de tuin VanTosse. En ben trots op alle noeste werkers die het mogelijk maken.

Heel hartelijk dank,
Greet Hoogendoorn

Greet in de tuin (foto: Anne-Marie Bollen)

Greet vaste bezoekerster Tuinderij

Greet Hoogendoorn, die op bijgaande foto te midden van de groente in onze tuinderij poseert, is al tijdenlang een trouwe, vaste bezoekerster van onze tuinderij bij Landerij VanTosse. De 91 jarige vitale vrouw met een brede interesse, die in haar werkzame leven medisch analiste en secretaresse van een professor in de gynaecologie was, wandelt regelmatig in het oogstseizoen van haar woning in de Sibeliusflat naar onze tuinderij om, na een kopje koffie, met wat groente en fruit weer huiswaarts te keren. We hopen Greet nog heel lang op de tuin te zien!

Dick Roza

Groenversnellers Lithoijen

Samen met Landschapsbeheer Oss en de werkgroep Dorpslandschap Lithoijen werkt Orbis (Natuur, Landschap, Klimaat) hard aan de vergroening van Lithoijen. Een superleuk project om aan mee te werken.

Voor het tweede jaar op rij konden bewoners zich aanmelden voor gratis bomen, struiken, bloemzaad en nestkasten. En daar was heel veel animo voor. Enkele tientallen bewoners uit het kleine dorp aan de Maas hebben zich gemeld.

Wat dit project zo mooi maakt, is vooral de samenwerking met enthousiaste bewoners, vrijwilligers en organisaties. Echte doeners! Lokale vogelkenners en vleermuisliefhebbers helpen met het inventariseren van aanwezige dieren. Vrijwilligers van Landschapsbeheer Oss werken aan de nestkasten. De werkgroep Dorpslandschap Lithoijen verzorgt de promotie met flyers, mond-tot-mondreclame en artikeltjes in de lokale krant. Geweldig om te zien dat dit project gedragen wordt door zo veel bevlogen mensen met een groot hart voor de natuur.

Dit najaar zijn er dus weer veel fruitbomen en vogelhagen geplant in achtertuinten. Bloemstroken werden ingezaaid en nestkastjes kregen een plek aan de gevel. Gefinancierd door de provincie Noord-Brabant en Landschapsbeheer Oss. Allemaal om de biodiversiteit in en om het dorp te vergroten. Maar het mooiste vind ik dat ze in Lithoijen nog lang niet klaar zijn met vergroenen. Het bruist daar van de ideeën. Er komen steeds mooiere en uitgebreidere plannen bij! En natuurlijk werk ik daar in de toekomst weer graag aan mee!

Iris Bottema, Orbis

Stadse Boeren Oss en nieuwe buurttuin BergbOss 2.0

Precies in de bocht van de Oostwal, als u op de rotonde bij Jan Cunen het Zwaard van Oss net achter u heeft gelaten, startte in 2021 de nieuwe buurttuin BergbOss 2.0, het nieuwste project van Stadse Boeren Oss.

Begin van de Stadse Boeren

De tuin kwam in de plaats van de eerste buurttuin van Oss waarvoor in 2013 de eerste spade de grond in ging aan de Gripper in het Berghkwartier. Daarover heeft u in eerdere edities van deze nieuwsbrief al het nodige kunnen lezen. Die eerste buurttuin was ook het begin van de Stadse Boeren Oss. In 2014 was de buurttuin opgefallen bij het provinciebestuur van Noord-Brabant en werden de kartrekkers benaderd om aan te haken bij het provinciale project Stadse Boeren wat ook in Eindhoven, Tilburg, 's-Hertogenbosch en Helmond van start ging. In Oss werden we lokale regisseur en aanjager voor nieuwe initiatieven. Dat lukte erg goed en in 2015 waren er 6 buurttuinen in Oss.

Samenwerken met Gemeente Oss

In de andere steden verwelkten de projecten snel, maar in Oss bleef het enthousiasme springlevend. Van de leerpunten van het provinciale avontuur gingen we in 2016 met een nog beter plan voor de toekomst naar de gemeente Oss als samenwerkingspartner. We zagen onszelf als aanspreekpunt en wilden één loketfunctie voor burgers met groene plannen in de Gemeente Oss. Nu nog steeds is het voor veel mensen onduidelijk wat er voor nodig is om een groen initiatief te starten. Doelstelling van het plan was om minstens 25 stadslandbouw initiatieven (waarvan min. 5 in de kernen) te helpen realiseren tot 2018. Het zou de gemeente wat geld kosten maar ook een financiële besparing opleveren. Stadse Boeren Oss wilde daarmee de gemeente helpen om een hogere plaats te veroveren in de ranglijst van de groenste gemeentes van Nederland en met de ambitie van gemeente Oss om een positie te verwerven in de top drie van de duurzaamste gemeenten van Noord-Brabant.

Helaas is het niet gelukt om van dat nieuwe projectplan de financiering rond te krijgen, omdat er geen politiek draagvlak voor bleek te zijn. Wel bleven de Stadse Boeren Oss in gesprek met de gemeente om te verkennen welke samenwerking wel mogelijk was. Dat leidde tot een eenmalig kleine subsidie voor het in stand houden van een basisstructuur, het Stadse Boeren Platform.

Wie of wat zijn Stadse Boeren?

Het platform is een kerngroep van 3 gepassioneerde vrijwilligers. Frank Ulijn is erg begaan met duurzaamheid, recycling en een gezonde leefomgeving voor iedereen. Als 3D tekenspecialist zorgt Frank vaak voor ontwerpen en visualisaties van nieuwe tuininitiatieven. Marcel Stokenbrook is een groenman in hart en nieren. Kennis en handjes uit de mouwen zijn zijn belangrijkste inbreng bij de Stadse Boeren. Marcel heeft een eigen hoveniersbedrijf (Art2Grow) met focus op duurzaamheid. Ook is hij Hofhovenier voor de aanleg van Tiny Forests. Tot slot, ikzelf, Stadse Boer van het eerste uur, compostmeester, initiatiefnemer van de eerste buurttuin en het eerste Tiny Forest in Oss, tot voor kort was ik werkzaam bij het RIVM, maar nu met mijn plakbandpensioen kan ik nog meer tijd maken voor het ondersteunen van groene projecten. Naast dit actieve bestuur is er nog een keur van enthousiaste

deelnemers bij alle groene projecten die met appgroepen met elkaar verbonden zijn.

Website en ANBI status

Van de eenmalige gemeentelijke subsidie hebben we een website gerealiseerd en hebben we een traject doorlopen om een officiële stichting te worden. In 2019 hebben we ook de ANBI status verworven (dat is een Algemeen Nut Beogende Instelling). In Oss zijn er nu inmiddels al meer dan 20 groene projecten, waarvan 15 tuinen waar de Stadse Boeren bij betrokken zijn. Helaas zijn subsidie verzoeken voor het Stadse Boeren Platform daarna, ook bij andere instanties, nooit gehonoreerd. Concrete projecten zoals een nieuwe buurttuin, kunnen gemakkelijk financiële steun krijgen, maar de organisatie (Stadse Boeren) die ze op weg helpt is niet interessant of concreet genoeg voor subsidieverstrekkers. Tips daarvoor zijn welkom, want we verwachten het met de huidige middelen nog een, mogelijk twee jaar vol te kunnen houden.

Één stem voor stadslandbouw

Los van de belabberde financiële steun kent ons enthousiasme geen beperkingen. Onder het mom van "samen staan we sterk" verbinden we alle Osse buurttuin-initiatieven met elkaar. We zorgen dat stadslandbouw één stem krijgt in Oss. Daarnaast denken de Stadse Boeren Oss actief mee en dragen bij aan de visie, het beleid en de planvorming voor de toekomst van stadslandbouw, groen en natuur in de gemeente Oss.

Nieuwe buurttuin BergbOss 2.0

Terug naar die eerste buurttuin, die plaats maakte voor nieuwe gezinswoningen. Voor de gemeente Oss was het duidelijk dat de buurt graag verder wilde met een alternatief. Daarom kregen we een plek toegewezen aan de Oostwal. Het sheddakencomplex werd zelfs alleen verkocht onder de voorwaarde dat in of bij het complex ook een buurttuin moest komen. Het basisplan voor de nieuwe tuin werd door de gemeente samen met de initiatiefnemers ontworpen.

De nieuwe moestuin heeft ruim 20 minituintjes, enkele bakken op hoogte en gezamenlijke percelen. De tuin is vrij toegankelijk en verbonden met de openbare tuin achter de woningen van "het Patroon", de voormalige weverij van het tapijtfabriek Bergoss, beter bekend als de zaagtandmuur of sheddakencomplex aan de Oostwal. Landschapsbeheer maakte naast een stoere mega picknicktafel ook twee gereedschapskasten van lokaal eikenhout. Dat hout, Amerikaanse eik, kwam beschikbaar wegens boshervorming in het Vierwindenbos aan de Willibrordusweg in Oss.

Een van de twee gereedschapskasten in aanbouw (foto: Ton Oomen)

Na verrichte arbeid is het goed rusten (foto: Ton Oomen)

Nieuwe deelnemers

Met frisse moed zijn de initiatiefnemers in april 2021 van start gegaan met 25 deelnemers, waaronder veel nieuwelingen die niet eerder in tuinen actief waren, vooral flatbewoners. Er waren flatbewoners die er al 10 jaar woonden en nu pas in de tuin hun burens ontmoetten. Het mooie is dan ook dat deze plek opnieuw zorgt dat er niet alleen groenten en bloemen kunnen worden geoogst, maar ook ontmoetingen, vriendschappen en talenten. Zo maakte een van de deelnemers fraai beschilderde stenen voor iedere tuinier met naam en sterrenbeeld. Een andere deelnemer maakte nummers voor in de tuintjes met tegel mozaïek. Het resultaat van al deze inspanningen en creativiteit is een nieuwe parel van een buurttuin in het Osse centrum.

Ton Oomen

Vier jaargetijden bij Landerij VanTosse

Als de herfst is ingevallen begint het oogsten van de cranberries. Een aantal mensen kruipt zo'n vier weken lang 's morgens rond op het veld dat in vakken verdeeld wordt, zodat er niet zonder systeem lukraak geplukt gaat worden. Er zijn verschillende soorten plukkers: besje voor besje (weinig takjes in de mandjes), de riters (veel takjes) en degenen die supersnel en met twee handen kunnen plukken. De oogst is binnen, er is zo'n 200 kg aan bessen geplukt en al die bessen hebben dit jaar een bestemming! Eigenlijk zijn ze goud waard, zoveel werk geleverd door al de plukkers!

Daarna komt het werk dat Hans van Oorsouw verricht: hij zorgt dat de cranberries opgeschoond worden in een speciaal door onze technische dienst uitgevonden soort wasmachine.

Oké, volgend project is het plukken van bloemzaden op onze zadenkwekerij aan de toegangsweg naar de tuin. Je voelt je alsof je in Frankrijk bent... emmer aan de arm, zaden aan alle kanten, de zon in de lucht... er wordt alleen weinig Frans gesproken...

Een week later is dat gevoel alweer veranderd. Het zonnige Frankrijk gevoel is teruggebracht naar het koude, vochtige Nederland gevoel, dat eigenlijk ook bij de herfst hoort. In het huis Cumberland, ons honk, worden de zaden gedroogd. Bestemming voor komend voorjaar: uitzaaien in bijvoorbeeld het herinneringsbos of bij nieuw ingerichte natuurterreintjes, verkoop aan particulieren voor een natuurlijk hoekje in de tuin en misschien komen er nog wel een aantal bestemmingen bij, er is nog tijd genoeg om dat te bedenken.

Wie denkt dat het daarna tijd is om het rustig aan te doen, heeft het gruwelijk mis. De herfst en de winter zijn de tijd om bloembollen in de grond te stoppen, minstens 15000 struiken te planten en zeker nog 50 bomen in het herinneringsbos te zetten, dat daarmee behoorlijk vol gaat worden. Hopelijk komt er een uitbreiding, er is hierover overleg aan de gang.

Het is duidelijk dat bij de Ossenaren veel belangstelling is om een boom te laten planten ter nagedachtenis of in herinnering van...

Ondertussen behoeft de tuin ook nog aandacht: onkruid vrij maken, de grond los frezen en voorzien van compost en paardenmest.

Tegen het voorjaar blazen/harken we de bladeren tussen de bomen vandaan zodat de lentebloemen, die uit de bollen tevoorschijn zijn gekomen hun pracht goed zichtbaar ten toon kunnen stellen.

En dan in de lente en zomer gaan we weer de strijd met het onkruid aan en worden nieuwe groenten en andere planten gezaaid, geplant en na verloop van tijd geoogst. De vogels gaan weer hun hoogste lied zingen, het roodborstje is weer in onze nabijheid om uit de omgewoelde grond zijn lievelingshapjes te pikken, de kikkers kwaken weer uit volle borst.

Een nieuwe ronde gaat weer beginnen! Maar dan zijn we al weer een eindje in 2022!

Anne-Marie Bollen

Kort Nieuws

"Wat heb ik het gemist"

In de (afgelopen) coronaperiode heb ik mijn bijdrage aan de werkzaamheden van Landschapsbeheer om principiële redenen op een heel klein pitje gezet, ik wilde kost wat kost voorkomen dat... Dat ging mij niet gemakkelijk af en het had voor mij meer impact dan ik verwacht had.

Want, wat heb ik in die lange periode toch allemaal gemist, zoals:

- Mijn gebruikelijke fietstocht (soms in de regen), maar meestal onder schitterend ochtendgloren naar de werklocatie van die morgen;
- Het bijeenkomen op één plek met zoveel collega's;
- Die mooie gevarieerde werkplekken waar we een positieve bijdrage leveren aan het landschap;
- Het afladen van de gereedschappen c.a. vanuit de werkbusjes door de werkgroepeliders en meestal dezelfde collega's;
- De verhalen van de collega's voor de aanvang van de werkzaamheden;
- De uitleg van de uit te voeren werkzaamheden door onze alom geprezen werkgroepcoördinator Tonnie van Hooft;
- Het voorstellen van weer een nieuwe collega-vrijwilliger door Tonnie;

- Het gemak waarop twintig tot dertig vrijwilligers zonder te mokken hun weg vinden binnen één van de uit te voeren werkzaamheden;
- Het bijzondere feit dat vrijwel eenieder een taak vindt die hem of haar past en met het juiste bijbehorende gereedschap;
- Het (soms) gemopper dat er weer wat vergeten is vanuit de Tolstraat, wat natuurlijk kan gebeuren, en daarbij is niet direct het besef dat de werkgroepeliders al op weg zijn als de mopperaar nog slaperig aan het ontbijt zit en thuis aan de lunch als de werkgroepeliders alles weer keurig opbergen op de Tolstraat;
- De verhalen van collega's tijdens het werk, soms algemene, maar ook persoonlijke;
- De verschillende (goed bedoelde, soms tegenstrijdige) aanwijzingen van collega's waarop de klus geklaard kan worden;
- De koffie met koek in een nette rij verkregen in groepsverband (heel soms met Bowie) wat genuttigd wordt op harde zitbanken opgesteld in carrévorm;
- De hervatting van de werkzaamheden als iemand (meestal een van de werkgroepeliders) dat aangeeft;
- Het gemak waarop dit door de gehele groep opgevolgd wordt, zonder wanklanken;
- De vrijwel eensgezinde beëindiging van de werkzaamheden rond 12.00 uur zonder een centraal tijdsignaal of luchthoorgeslacht;
- Het inpakken en inladen van de gereedschappen, banken, aggregaat, machines e.d. in/op de werkbusjes door de werkgroepeliders, meestal samen met de eerdere afladers;
- Mijn fietstocht terug, met een voldaan gevoel dat ik echt wat bijgedragen heb aan een betere en mooiere leefomgeving.

Tjonge jonge, wat is het heerlijk om weer aan de slag te zijn als vrijwilliger van Landschapsbeheer Oss.

Leo van Oorsouw

Nieuwe boswachter Gemeente Oss

Even voorstellen, mijn naam is Wouter van den Dungen. Ik woon met mijn gezin in het prachtige dorp Vorstenbosch en ik ben opgegroeid in het buitengebied van Bernheze aan de rand van de Maashorst.

Met de bossen in de omgeving, mijn "speeltuin" zogezegd, was de opleiding Bos- en Natuurbeheer in Velp bijna vanzelfsprekend.

Na mijn afstuderen als "boswachter" ben ik 20 jaar in de regio werkzaam geweest als zelfstandig boomspecialist, waarbij ik, voornamelijk klimmend, bomen heb gesnoeid. Daarnaast heb ik verschillende particuliere bossen beheerd en boomtechnisch advies gegeven. De boomverzorging was toen voor mij een prachtige uitdaging. De kans om een baan te krijgen als boswachter was destijds erg moeilijk en in de boomverzorging was werk in overvloed. Later wordt ik nog eens boswachter dacht ik vaak. En dat later is nu.

Sinds twee jaar ben ik met veel plezier werkzaam bij de gemeente Oss als opzichter Ruwaard en sinds 1 september ben ik de opvolger van Jorn Martens (voorheen Will Somerdijk). Deze functie als boswachter past me dan ook als gegoten en is dan ook echt terug naar mijn "roots". Erg mooi dat deze kans voorbij is gekomen en mij gegund is. Ik ga dus met veel plezier en passie deze nieuwe uitdaging aan om de bossen van de gemeente Oss te beheren. We treffen elkaar vast eens in het veld, want daar is het te doen.

Wouter van den Dungen

Egelweekeind 2021 groot succes

In het weekend van 25 en 26 september werd weer het Landelijke Egelweekend gehouden. Het weekend werd, zoals gewoonlijk, weer georganiseerd door de Zoogdierverseniging, Egelwerkgroep, Jaarrond Tuin-telling en Oerrr, de jeugdafdeling van Natuurmonumenten.

Meeste egels in Zuid-Holland

Het resultaat van de telling laat zien dat het aantal getelde egels is toegenomen ten opzichte van vorig jaar, evenals het aantal waarnemers. Dat waren er dit keer 1140 en ze telden ruim 4500 egels. Daarvan waren er al 160 overleden! Of dat kwam door de beruchte egelziekte, die al vanaf voorjaar 2020 in ons land woedt, is ons niet bekend. Evenals vorig jaar werden de meeste egels geteld in Zuid-Holland. Van de 1140 tellingen waren er 219 afkomstig uit die provincie. Ook de nummers twee en drie, Noord-Holland en Gelderland, zijn hetzelfde gebleven. In veel tuinen werden meerdere egels waargenomen, soms wel acht tegelijk. In tegenstelling tot vorig jaar zijn er dit keer geen egels waargenomen op Ameland en Schiermonnikoog. De egels op Texel, Vlieland en Terschelling lieten zich gelukkig wel zien! (DR)

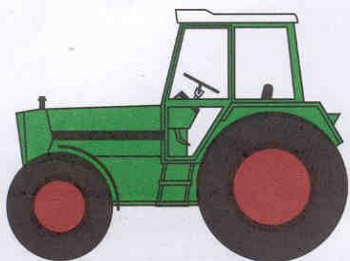
www.zoogdierverseniging.nl

Kijk op Exoten

Op 8 december verscheen nummer 37 van het 6 x per jaar verschijnende gratis online magazine "Kijk op Exoten", dat verzorgd wordt door een tiental gespecialiseerde Nederlandse natuurorganisaties.

Deze keer met informatie over o.a. de waterteunisbloem, de uitbreiding van de salamanderschimmel, de mandarijneend, de Aziatische kleinklauwotter en de tijgerbaars. (DR)

www.ravon.nl

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHALJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

Film Brabants Landschap over landschapsbeheer

Vanwege het 40-jarig jubileum van het Coördinatiepunt Landschapsbeheer heeft Brabants Landschap een mooie, nieuwe film gemaakt met als titel: *Landschapsbeheer, samenwerken voor een natuurlijk Brabant*. Op 2 november werd de film voor de eerste keer vertoond.

Passie vrijwilligers

Theater De Speeldoos in Vught stroomde die premièreavond vol met circa 150 vrijwilligers, boeren, erfeigenaren, beleidsmakers en natuurbeheerders. Na een welkomstwoord van Joris Hogenboom, directeur van Brabants Landschap, zagen zij een film met prachtige beelden van de ambassadeurs van het landschap: steenuilen, patrijzen en kieviten. En ook van boerenerven, knotwilgen en graslanden. Behalve die beelden maakte ook de passie van de vrijwilligers in de film heel veel indruk.

Uitzenddatum website

"De film straalt urgentie, puurheid en hoop uit" zei Elles Lemkes, gedeputeerde van de provincie voor Landbouw, Voedsel en Bodem. Joseph Vos, voorzitter van Brabants Landschap, was diep onder de indruk van het resultaat van de film. "De filmmakers én vrijwilligers hebben iets heel moois neergezet". Filmmaker Mark Kapteijns, producent James van Leuven en Marco Renes van Brabants Landschap werden hiervoor speciaal bedankt met bloemen. De film was, na de première in Vught, al te zien in verschillende Brabantse filmhuizen in Schijndel, Breda en Eindhoven. Wilt u hem óók zien? Kijk dan voor datum en locaties op de site van Brabants landschap. (DR)

www.brabantslandschap.nl

Limburgse lindeboom is "Boom van het Jaar 2021"

De lindeboom naast de oude pastorie in het Limburgse Maasniel is uitgeroepen tot "Boom van het jaar 2021." De boom won met 4.334 stemmen en mag daardoor Nederland vertegenwoordigen bij de European "Tree of the 2022 verkiezing".

Boom met Instagramaccount

De verkiezing draait niet om de mooiste of oudste boom, maar om een boom met een bijzonder verhaal. De lindeboom aan de Pastoor Ramakersstraat in Maasniel is rond 1870 geplant als "pastoorsboom". De boom is geplant door pastoor Ramakers toen die destijds de pastorie betrok. In die tijd was de plek van de boom niet voor het publiek toegankelijk. Tegenwoordig staat de lindeboom nog steeds op privéterrein, maar is inmiddels uitgegroeid tot publiek bezit. De boom schrijft ook geschiedenis; hij is de eerste boom met een eigen Instagram account. Bijna 2.000 wereldwijde volgers genieten dagelijks van een nieuwe foto van hem.

Plataan overleefde bommenzee

De tweede plaats, met 3.626 stemmen, was voor de Rotterdamse Breytenbachboom, een plataan. Deze boom overleefde de bommenzee in mei 1940. In 2014 kreeg deze boom de naam "Het Graf van de onbekende Dichter". De boom maakt deel uit van de bomenroute in Rotterdam. "De Kastelein van Oudelande", in de gelijknamige plaats in Zeeland, eindigde met 1.480 stemmen op de derde plek. Deze kastanje had een bijzondere rol in 1953 bij de watersnoodramp en is nog altijd het stralende middelpunt van dorpsfeesten. Onze Brabantse inzending, de Kloosterboom van de Eikendonk in den Dungen (zie de nieuwsbrief van september 2021) eindigde op de vijfde plaats met slechts 660 stemmen. (DR)

www.boomvanhetjaar2021.nl

Met IVN-natuurkoffer naar Corte Foort

Op 12 oktober zijn leden van de Vegetatiewerkgroep van IVN-Oss met de "natuurkoffer" op bezoek geweest in verzorgingshuis Corte Foort in Oss,

een verzorgingshuis speciaal voor dementerende ouderen.

Zintuigen prikkelen

Het project "natuurkoffer" is een landelijk initiatief van IVN en bedoeld voor ouderen die weinig buiten komen en zo het contact met de natuur missen. De mensen van IVN brengen de natuur als het ware binnen door een koffer vol met materialen mee te nemen om de zintuigen, zoals zien, voelen, ruiken en horen te prikkelen. Voor elk van de vier seizoenen wordt de koffer gevuld met spullen en foto's speciaal op het betreffende seizoen gericht, deze keer dus de herfst. Er was van alles over de herfst, meegenomen, bloemen, bladeren, paddenstoelen, foto's en nog veel meer.

Herinneringen oproepen

De IVN-ers lieten de bewoners de natuur beleven door er over te vertellen, te zingen, maar vooral door het vast te laten houden, zodat ze het goed konden zien, ruiken en voelen. Dit zorgde voor blijde gezichten en vrolijk met de liedjes meezingende bewoners en maakte verhalen los, omdat een bepaalde geur, foto of vrucht herinneringen oproep. Als het de IVN-ers lukt om ook de bewoners, die bijna niet meer kunnen reageren, een glimlach te ontklokken, dan is hun ochtend meer dan geslaagd. (Uit nieuwsbrief IVN-Oss, oktober-november 2021)

Opening vrijwilligersseizoen Landschapsbeheer 2021

Zaterdag 2 oktober vond de jaarlijkse opening plaats van het vrijwilligersseizoen van Brabants Landschap. Een 80-tal vertegenwoordigers uit Brabant was te gast bij natuur- en (weide)vogelvereniging Reusel-de Mierde. Van Landschapsbeheer Oss gaven Tonnie van Hooff, Harry Peters, Johan Juurlink en Gé Ruigt acte de présence.

Gevarieerd Natura 2000 bosgebied

De dag, die werd gehouden in het ontmoetingscentrum "Voor Anker" op het Landgoed Wellenseind in Lage Mierde, begon met een plenaire opening van Joris Hoogenboom, directeur Brabants Landschap, Lex Peeters manager van Landgoed Wellenseind en burgemeester Annemieke van de Ven en wethouder Maarten Maas van de

gemeente Reusel-De Mierde. Het prachtige Natura 2000 gebied van het landgoed was tot voor kort gesloten voor het publiek. Het oude, agrarische landschap met zijn akkers, beemden en heidevelden werd geleidelijk omgevormd tot een gevarieerd bosgebied.

Werken of luisteren

Voor het eerst sinds de opening van het vrijwilligersseizoen, 32 jaar geleden, was het nu ook mogelijk om mee te werken bij het onderhoud van het rabattenbos op het landgoed. Het werken buiten was een alternatief voor het volgen van lezingen, presentaties en workshops en netwerken in de zalen binnen. Onze vier afgevaardigden kozen voor de laatste optie en bleven dus binnen!

Hoe betrek je jongeren bij natuurwerk?

Interessante, informatieve onderwerpen over het werk van de gastheren uit Reusel-de Mierde waren er meer dan genoeg. Terwijl de buitenwerkers, gestoken in (lies)laarzen de rabatten te lijf gingen met zagen en tangen, hoorden en zagen de "binnenzitters" een presentatie over zwaluwtilen voor huiszwaluwen en de diversiteit van activiteiten in Reusel-de Mierde, gebracht door twee leden van de ontvangende natuurclub en gaf Marjolein Jellema van Brabants Landschap informatie over actualiteiten in landschapsbeheer, arbo en jaarrondactiviteiten. Tot slot eisten natuurfotografie, de vraag hoe je meer jongeren bij natuuractiviteiten kan betrekken, tips en ideeën voor financiering en hakhoutbeheer alle aandacht op.

Gebruikelijke wandeling

Na een heerlijke en gezonde lunch was het tijd voor de gebruikelijke wandeling, die natuurlijk over het prachtige gevarieerde landgoed Wellenseind ging. Onze gastheren uit Reusel-de Mierde verzorgden daarbij natuurlijk de uitleg over "hun" gebied! Na terugkomst van de (gezonde) wandeling was er tenslotte óók weer de traditionele borrel ter afsluiting. Omdat Brabants Landschap opruiming had gehouden in haar boekenkast, kregen alle bezoekers een (verschillend) gratis boekje uit de afgevoerde collectie mee naar huis. (DR)

Proeverij Streek groot succes

Firma Streek, in de Kruisstraat 18 in Oss, organiseerde op zaterdag 16 oktober voor het eerst sinds de opening op 13 juli haar eerste streekfeest "Proef uw streek" met gratis proeverijen. De dag werd gelijk al een groot succes!

Proeven in drie etappes

De dag was ingedeeld in drie etappes. Van 11.00 -13.00 uur waren er "Brabantse snuupkes" met daarin, naast chocola van Patisserie DE, geitenmelkjes van "IJs en Kaas" en thee van "Winery en Herbs", óók een vlaflap van "Brabant Zuivel" met cranberrysaus van Lande-rij VanTosse. Etappe twee, van 13.00 - 15.00 uur met als thema "Un suupke", stond voor een paddenstoelensoep van Van de Vorle. De laatste etappe, van 15.00-17.00 uur, genaamd "Of ge worst lust", bevatte verse worstsoorten van "Puur Berkshire", worstenbroodjes van scharrelvarkensbedrijf "De Horst", brood/crackers met spread van de Zusters Clarissen, kaas van "IJs en Kaas" en streekwinkel "Bos-zicht" en speciaal biertjes van lokale brouwerijen. (DR)

Biesboschpad geopend

In september is het Biesboschpad geopend, het nieuwe streekpad van ongeveer 170 kilometer lang rond het Nationale Park de Biesbosch.

Bekijk alvast vlogs!

Je wandelt tijdens deze route van Dordrecht door de Hoeksche Waard via Strijensas en het pontje naar Moerdijk. Via Lage en Hooge Zwaluwe ga je verder door het polderland-schap naar Geertruidenberg, over de oude Elshoutse Zeedijk naar Drongelen en langs de flanken van de Biesbosch naar Werkendam. Daarna wandel je door de Noordwaardpolder via het Biesboschmuseum en het veer naar Kop van 't Land en Dordrecht. Eén van de ontwikkelaars van het wandelpad, Hans Kuijpers, ging al op ontdekking langs de Biesbosch. Hij maakte een aantal vlogs, die je op de website van Sint-Elisabethsvloed kunt bekijken. (DR)

www.600jaarelisabethsvloed.nl/vlogs/op-ontdekking-langs-het-biesboschpad

Brabantse burgerbossen

Eind september is op initiatief van Groen Ontwikkelingsfonds Brabant de campagne "Brabantse burgerbossen" gelanceerd.

Inleg wordt verdubbeld!!

Het fonds roept Brabanders op om, samen met hen, nieuwe bossen aan te leggen in Brabant. Het idee is eenvoudig: voor één of meer tientjes kun je er al voor zorgen dat er meer bos in Brabant wordt gerealiseerd. Groen Ontwikkelingsfonds verdubbelt elke donatie! Eind oktober was al bijna 800 m2 nieuw bos gedoneerd. Begin volgend jaar maakt het fonds bekend waar het eerste Brabantse burgerbos wordt aangelegd. Want dat het er komt, dat staat vast. De locatie deelt men, nadat er afstemming met gemeente en omwonenden heeft plaats gevonden, als eerste met de donateurs. Ben je ook benieuwd waar het eerste Brabantse Burgerbos komt? Doe mee en schrijf je in voor de nieuwsbrief via de website. (DR)

www.groenontwikkelingsfondsbrabant.nl

Landgoed Heeswijk heringericht

Waterschap Aa en Maas heeft bij kasteel Heeswijk een herinrichting uitgevoerd om de verdroging terug te dringen. Bij de oplevering op 27 september zetten bestuurslid Peter van Dijk en Joris Hogenboom, directeur van Brabants Land-schap, een verbeterde "inlaat" in werking.

Hulp van meer partijen

Landgoed Heeswijk is een natte natuurschap, een belangrijk nat natuurgebied met bijzondere ecologische waarden. Maar de natuur staat er onder druk door dalende grondwaterstanden. Daarom zijn een aantal maatregelen genomen. Eén van de maatregelen betrof de aanpak van de oude Aa-meander, ofwel de kasteelmeander. Die meander is gebaggerd, zodat water er beter doorheen kan stromen. Ook is nieuw inlaat- en uitlaatwerk geplaatst voor het geautomatiseerd regelen van het waterpeil. Daarnaast is de meander ingericht met hout om meer stromingsverschillen in de beek te brengen. Dit is positief voor in de beek levende dieren. Verschillende partijen hebben actief meegewerkt aan het project,

zoals IVN Bernheze en heemkundekring "De Wojstap" van Heeswijk-Dinther en Loosbroek. (DR)

www.aaenmaas.nl

Gedeputeerde op werkbezoek in Oss

Op 8 oktober bracht gedeputeerde Elles Lemkes een bezoek aan Oss. Ze bezocht twee innovatieve boerenbedrijven: Boer Spierings en Hanenberg-Vogels. Elles, die Landbouw, Voedsel, Bodem en Brede welvaart in haar portefeuille heeft, werd vergezeld door burgemeester Wobine Buijs en wethouder Johan van der Schoot.

Voedselketens gesloten

Het werkbezoek startte met een lunch en rondleiding bij Boer Spierings. Jasper en Afke Baukje Spierings realiseerden in 2020 hun droom "Boer Spierings 2.0." Zij hebben hun bedrijf uitgebreid met een kinderdagverblijf en een nieuwe Landwinkel. En ze voegen daar zoveel mogelijk waarde toe aan eigen producten: melk, kaas en vlees. Bij Spierings worden de voedselketens gesloten. Dat was al het geval met hun kaasproducten, maar nu ook met vleesverwerking via dry-aging.

Concept verder uitrollen

Ook bezocht Elles het bedrijf Hanenberg-Vogels van Joris en Teun Hanenberg. Deze broers staken hun nek uit met een investering in een eigen mestverwerkingsinstallatie. Bij Hanenberg verlaat de koeienmest het erf in zakken topcompost voor particulieren als bemester en bodemverbeteraar voor tuinen. Tijdens de rondleiding vertelden Joris en Teun uitgebreid over hun plannen. Ze willen dit concept van mestverwerking breder uit gaan rollen in de sector. (DR)

Grote vernielingen bij Waterschap Aa en Maas

De afgelopen maanden zijn er op diverse plekken in het werkgebied van waterschap Aa en Maas zeer ernstige vernielingen toegebracht aan bestuurskassen en meetstations. De schade was begin november inmiddels opgelopen tot meer dan €100.000,-.

Gevaarlijke situaties

Niet eerder had het waterschap te maken met zoveel vandalisme. "We balen hier echt enorm van", zegt dijkgraaf Mario Jacobs, "deze vernielzucht en diefstal kost ons handenvol geld. Belastinggeld dat we nu niet meer aan andere dingen kunnen besteden". Afgelopen maanden zijn er zeker zeven bestuurskasten volledig vernield. De schade aan de kasten is groot; deuren en het binnenwerk worden volledig kapot getrokken of in brand gestoken. Daarbij komt elektrische bedrading open te liggen, wat gevaarlijke situaties oplevert.

Ogen en oren goed open houden!

Naast bestuurskasten is ook een aantal kleinere meetstations vernield. Het herstellen van de schade aan de installaties kan maanden duren. En als de mechaniek niet meer bruikbaar is, moet de stuw handmatig bediend worden tot de kast is hersteld. Dat betekent dat medewerkers van het waterschap ter plekke de situatie goed in de gaten moeten houden. Het waterschap heeft aangifte gedaan van de vernielingen, maar de politie heeft het meest aan heterdaad meldingen. Men hoopt dan ook dat iedereen ogen en oren goed openhoudt en meehelpt om dit soort zinloze vernielingen te stoppen. (DR)

www.waterschapaaenmaas.nl

Serie Omroep Brabant over nieuwe natuur

Omroep Brabant heeft op haar website een serie van vier artikelen gepubliceerd over de aanleg van nieuwe natuur in Brabant.

Illustere natuurbeheerders
Journalist Peter-Pim Windhorst sprak met onder meer Ger van den Oetelaar (ARK Natuurontwikkeling), Lars Koreman (Natuurmonumenten), Jan Baan (voorheen Brabants Landschap), Herman van Ham (ZLTO), Wouter van Eck (Voedselbosbouw Nederland), John Heesakkers (Janmiekeshoeve in Mariahout) en Mary Fliers (Groen Ontwikkelingsfonds Brabant) over het belang van meer nieuwe natuur in Brabant. (DR)

www.omroepbrabant.nl

Natuurfilmer Ruben Smit ging Lyme te lijf met fotocamera

Op 22 november verscheen het fraaie, nieuwe, 144 pagina's tellende, fotoboek "Perspectief zonder horizon/Persoonlijk Landschap" van natuurfilmer/fotograaf Ruben Smit.

Landschap werd persoonlijk

Ruben Smit, gepassioneerd ecooloog, natuurfilmer en fotograaf werd in maart 2019 plotseling getroffen door de ziekte van Lyme. Hij krijgt migraine-aanvallen, ziet wazig, krijgt last van oorsuizen, kan niet goed meer tegen licht en geluid en lijdt aan duizelingen. Maar na een half jaar het bed te hebben gehouden, vaak in het donker, besloot hij om elke dag een uur in de natuur te gaan wandelen. Het landschap werd persoonlijk voor hem in beelden en woorden.

Wandelingen brachten herstel

Daar leerde hij weer zien en vond hij het begin van herstel. Het enige wat hij meenam op zijn wandelingen was een analoge camera. En zo kwam dus het nieuwe boek met prachtige natuurfoto's tot stand. En dat Ruben, naast een sublieme filmer ook een uitstekende fotograaf is, bewijzen zijn foto's in nationale en internationale tijdschriften, zoals National Geographic. In 2005 was hij BBC Wildlife Photographer of the year in de categorie "Diergedrag". Het boek, ISBN 9789090352206, kost €45,-. (DR)

Nieuwbouw woonzorglocatie De Nieuwe Hoeven gestart

In oktober is gestart met de nieuwbouw van psychogeriatrisch verpleeghuis "De Nieuwe Hoeven" van Brabant Zorg in Schaijk. Het huidige zorggebouw wordt vervangen door zeven losse, duurzame woongebouwen en een hoofdgebouw. Het nieuwe complex wordt gasloos, opgetrokken uit hout en krijgt het karakter van een buurtschap, zoals er vroeger veel waren..

Buurthuis met kapper en winkeltje

De vijf nieuwe woongebouwen bestaan uit twee gekoppelde woningen onder één dak. Elke bewoner krijgt een studio met een eigen buitendeur naar een terrasje of tuintje bij de woning. Elk woongebouw heeft gemeenschappelijke voorzieningen, zoals woonkamer, keuken, wasruimte en een snoezelbadkamer en bestaat uit 18 appartementen met een eigen badkamer. Naast de woongebouwen komt er een buurthuis. Daarin komen de gemeenschappelijke voorzieningen, zoals een bijeenkomstzaal met keuken, kapper en een winkeltje met op "De Nieuwe Hoeven" verbouwde producten. Ook komt er een houtwerkplaats.

Naar buiten gaan wordt geactiveerd

Er is geen andere zorglocatie van Brabant Zorg die zo fraai in de bossen ligt, midden in het groen. Het groen is in Schaijk de drager van het complex. En de behandelmethodes zullen in de nieuwbouw nog nadrukkelijker op dat groene en natuurlijke aspect toegespitst gaan worden dan nu al het geval is. Door alle gebouwen los te plaatsen op het terrein worden de mensen geactiveerd om nog meer naar buiten te gaan. En door alle gebouwen los te plaatsen op het terrein komt er in het hart van de locatie veel meer ruimte voor groen. Aan dat groen heeft landschapsbeheer Oss in augustus 2015 met 30 vrijwilligers nog gewerkt door een aantal overgroeide wandelpaden weer zichtbaar en begaanbaar te maken.

Dierenweides en plukroute

In het groene buitengebied staat ook een hooimijt als ontmoetingscentrum en er zijn op diverse plekken ook dierenweides met schapen, kippen en een paar varkens te vinden. Ook wordt er in moestuintjes groente verbouwd voor eigen gebruik en voor verkoop in het eigen winkeltje. Dat doet men samen met de mensen van Carrousel Groen, een speciale facilitaire organisatie binnen Brabant Zorg met mensen die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Om het groene verhaal helemaal af te maken is er op het elf hectare grote terrein ook een plukroute aangelegd, die de biodiversiteit flink bevordert. (DR)

Duurzame 100 van Trouw

Op 8 oktober heeft dagblad Trouw, in een special, de dertiende editie van "De Duurzame 100" burgerinitiatieven gepubliceerd, frisse oplossingen voor hoofdpijndossiers. Twintig initiatieven werden daarin uitvoeriger beschreven. Verder bevat de special veel groene tips.

Kijk ook op de websites

Op de eerste plaats eindigde het plan "ABP Fossielvrij", de klimaatambities van een pensioenreus, die na publicatie al beterschap beloofde. De tweede plaats was voor "Stop Ecocide NL", een pleidooi om milieudelicten te gaan straffen. Op de derde plaats staat "Reclame Fossielvrij", dat reclame voor fossiele vlieg- en bootreizen uit de media wil weren en als vierde kwam "Extinction Rebellion" uit de bus, dat op vaak ludieke wijze geweldloos en respectvol actie wil voeren voor een beter milieu. (DR)

www.duurzame100.nl

Twee groene lintjes GroenLinks Oss

GroenLinks Oss reikt elk jaar een groen lintje uit aan een inwoner of initiatief dat bijdraagt aan verdere verduurzaming van Oss. Dit jaar was het Voedselbos in Geffen de gelukkige. Michel Valk uit Ravenstein kreeg een individueel lintje voor het opruimen van zwerfafval.

Proces van lange adem

De "Green Heart Nature Farm" bestaat uit 2,5 hectare grond aan de oostelijke kernrand van Geffen. Er zijn het afgelopen jaar duizenden bomen en gewassen geplant. Onder andere krentenboom, kornoelje, lijsterbes, meidoorn, hazelnoot, beuk, wilg, vlierbes en walnoot. Het bos is een project van lange adem, over tientallen jaren zou het volledig zelfvoorzienend moeten zijn. Het zou daarmee kunnen voorzien in voedsel, ondersteund door ganzen, eenden, hangbuikzwijnen en schapen.

PS Het was ook de bedoeling van de SP om op 19 en 20 november, zowel in Oss als in Heesch, enkele kinderlintjes uit te reiken, maar die uitreiking is uitgesteld in verband met de coronamaatregelen. (DR)

Landelijke Natuurwerkdag in cijfers

De Landelijke Natuurwerkdag heeft in de 21 jaar van haar bestaan, aan aantallen deelnemers, een enorme groei mee gemaakt. Telde men in 2001 slechts 1150 deelnemers op 80 locaties. Dit jaar waren dat er maar liefst 14.470, verdeeld over 524 locaties.

Veel schoolkinderen deden mee

In onze provincie werden 2033 vrijwilligers geteld op 54 locaties. Dat waren er iets minder dan de vorige keer in 2019. Er hebben ook enorm veel kinderen (ook scoutinggroepen) meegedaan. Van de 2033 deelnemers waren er 655 kind. Er is ook veel media-aandacht geweest. Zo was het "Brabants Buske" van Omroep Brabant op bezoek bij IVN-Bernheze. Omroep Brabant maakte ook opnames bij de eendenkooi Maaspoort in Den Bosch. Brabants Dagblad is op 2 locaties geweest. En diverse locaties hebben iemand van de lokale pers ontvangen. Wij mochten als Landschapsbeheer Oss helaas niemand van de pers op onze twee werkplekken ontvangen! (DR)

Waterschap Aa en Maas investeert 700 miljoen tegen extreem weer

De komende 6 jaar investeert waterschap Aa en Maas 700 miljoen in het klimaatbestendig maken van Oost-Brabant. Dat is 370 miljoen meer dan in de vorige periode.

Op alle wateroverlast voorbereid

Deze extra investering is noodzakelijk om beter opgewassen te zijn tegen de extreme weersomstandigheden waar we straks steeds vaker mee te maken krijgen. Het waterschap beschermt op deze manier Oost-Brabant tegen overstromingen. Ook worden de beken en sloten, het watersysteem, aangepast om beter voorbereid te zijn op extreme droogte en piekbuien. Met het vaststellen van het Waterbeheerplan 2022-2027, op vrijdag 19 november, maakte het waterschap bekend hoe men de komende jaren gaat werken aan schoon, veilig en voldoende water en klimaatadaptatie. (DR)

www.waterschapaaenmaas.nl

Tiny Forest nummer 3

Nadat in 2019 in Oss Tiny Forest KleinOss bij het N.M.E en 't Bosje bij de Sint Jozefschool in Lithoijen gerealiseerd werden, werd op 30 november een derde bosje in onze gemeente aangeplant door IVN-Oss met medewerking Art2grow en de gemeente Oss.

Buurt, school en IVN

Het minibosje werd aangelegd bij de basisscholen "Mozaïek" en "Kleurenbos" aan de Oude Litherweg. De afgelopen jaren zijn door IVN al meer dan 140 Tiny Forests gerealiseerd in Nederland. De provincie Noord-Brabant deed hier een schepje bovenop door óók 20 bosjes te ondersteunen. Iedere Tiny Forest wordt gerealiseerd door de buurt en school met begeleiding van IVN. (DR)

"Langs de Maas"

Op 26 november startte Omroep MAX op NPO 2 de vijfde documentaireserie "Langs de Maas", waarin acteur Huub Stapel langs de oevers van de 950 kilometer lange Maas reist.

Onze verrassendste rivier

Huub Stapel, die eerder een filmserie langs de oevers van de Rijn maakte, volgt in de nieuwe serie de loop van de Maas, Europa's verrassendste rivier, van de bron op het plateau van Langres in de Haute Marne tot aan de zee. Het grootste deel van zijn reis gaat door Frankrijk en België. Hij bezocht bijzondere plekken langs de oevers en passeerde o.a. Maastricht, Roermond, Venlo, Venray, Wijchen, Oss, Kerkdriel en Den Bosch. (DR)

www.omroepmax.nl

Proeftuin Wellen prijswinnaar

Het proeftuinproject, bij zorgcentrum de Wellen, van IVN werd opgegeven voor het "Bloeiproject". Daarvoor werd bij de Wellen een prachtig promotiefilmpje gemaakt. Zo dong het project mee naar een bedrag van €75.000,- uit de onlangs door het IVN gewonnen Prins Bernhard Cultuurprijs.*

Nu geld voor nieuwe proeftuinen

Op 15 november kwam de uitslag, van de 11 ingediende projecten zat de proeftuin bij de Wellen bij de drie genomineerden. Een stemming door IVN-leden wees uit dat het Osse project won. Op 16 november werd de prijs officieel toegekend tijdens een gezellige bijeenkomst. Die bijeenkomst kreeg nog een extra tintje vanwege de aanwezigheid van koningin Maxima. Anette Graste was er bij namens de scholenwerkgroep Oss en José de Jonge, projectleider Natuur- en Gezondheid, namens IVN-Noord-Brabant. Dankzij de vele stemmen op het project Proeftuinen heeft dit alles plaats

kunnen vinden. Er kunnen nu weer nieuwe proeftuinen door het hele land gerealiseerd worden. Iedereen die op "ONS" project gestemd heeft: Bedankt! (DR)

* Zie nieuwsbrief van september 2021 pag. 10 (uit: nieuwsbrief okt-nov '21 van de scholenwerkgroep van IVN-Oss).

ANV-Prijs beste en mooiste insectenhotel

Collectief ANB Oost-Brabant stelde vorig jaar gratis bloemenzaadmengsel ter beschikking om meer insecten aan te trekken. Maar om insecten gelegenheid te geven om te nestelen, deed men daarna, via een prijsvraag, een oproep om een insectenhotel te plaatsen.

Maak bijenometje eens

Ruim 60 inzendingen maakten het voor de jury moeilijk om de beste drie te kunnen kiezen. Belangrijk criterium was de functionaliteit voor de insecten. Na rijp beraad bleven er vijf genomineerden over en daaruit werden drie winnaars gekozen. Die kregen allen een eerste prijs, want de jury was van mening dat ze alle drie ruimschoots voldeden aan de voorwaarden van een goed insectenhotel. De winnaars waren: Zorgboerderij De Horst uit Mill, fam. Bastiaansen uit Boxmeer en fam. Kriele eveneens uit Mill. Drie scholen, Jenaplan kindcentrum De Peppels en de Canadas uit Boxmeer en BSO "De Kubiek" uit Nistelrode deden ook mee. Voor wie wil: in Zeeland is een heus bijenometje (wandelen of fietsen) van 10 kilometer, waarlangs 10 insectenhôtels staan. Startpunt is bij Eeterij D'n Oven in Zeeland. (DR)

www.anboostbrabant.nl

Hoe vrijwilliger Nico van Casteren "Mr. Aldi" werd

Onze vrijwilliger Nico van Casteren (68) uit Reek doet tijdens de werkdagen altijd rustig, degelijk en onopvallend zijn werk, zonder leidersinspiraties te tonen.

Groot moment in zijn leven

Maar dat hij wel degelijk over leidinggevend capaciteiten beschikt, lezen we in het grote voorpagina-artikel in het BD van 9 oktober over de, die dag juist geopende, Aldi in Reek. Een moment dat Nico als één

van de geweldigste in zijn leven bestempelt. Want 4,5 jaar was Nico de voorman en spreekbuis van de harde kern van de actiegroep "Aldi Reek", bestaande uit een grote groep Reekenaren die ijverden voor de komst van een, nog tijdelijke, vestiging van een Aldi in zijn, bijna 1.800 inwoners tellende, dorp.

Veel overleg en boycot

Het dorp, met een groot verenigingsleven, had een eigen supermarkt heel hard nodig, zo vonden Nico en zijn mede-actievoerders. Nu moesten de inwoners nog een afstand van vijf kilometer afleggen voor hun dagelijkse boodschappen. Ouderen dreigden weg te trekken en jonge bewoners vinden een dorp zonder supermarkt niet erg aantrekkelijk. Maar na het enkele jaren durende overleg met tal van partijen en met zelfs een boycotactie van winkels in Schaijk en Zeeland, kon de Aldi, aan de rand van het dorp, dus eindelijk feestelijk geopend worden.

Beslissing over vijf jaar

En feestelijk was het: de hoofdstraat van het dorp was versierd met blauwwitte ballonnen en in een lange optocht liepen honderden inwoners onder aanvoering van het dweil-orkest "Ongerakt" en met de drie oudste inwoners als eregasten naar de nieuwe winkel onder het zingen van de tekst "dat gaat naar de Aldi, heel het dorp is op de been" (melodie "Dat gaat naar Den Bosch toe"). In het BD van 11 oktober werd de feestelijke opening nog eens uitvoerig uit de doeken gedaan, waarbij twee klanten van het eerste uur, Sjaak van Tilburg en Nolda Veld, nu de hoofdrol speelden. Over vijf jaar besluit de Aldi of ze in Reek blijft. (DR)

100 jaar in tien tuinen

Het tijdschrift "Tuin en Landschap" heeft een themanummer uitgebracht over 10 tuinen, ontworpen en aangelegd in de afgelopen 100 jaar. Dit als voorschot op het honderdjarige jubileum van de NVTL (Nederlandse Vereniging voor Tuin- en Landschapsarchitectuur).

Tuin van Ploeg in Bergeijk

De tien tuinen, waaronder de bekende door Mien Ruys aangelegde jaren '50 tuin bij Weverij de Ploeg in Bergeijk, vertegenwoordigen elk een decennium uit de afgelopen honderd jaar. Ze zijn ingezonden en verkozen door leden van de NVTL. Alle tien zijn de tuinen nog intact, met hier en daar wat aanpassingen aan de moderne tijd. Hebt u geen abonnement en bent u toch nieuwsgierig naar dit nummer, belt u dan 071-5659644. (DR)

www.hortipoint.nl

Kenniscentrum Bever officieel geopend

Tijdens het beversymposium, dat op 6 oktober in Ravenstein gehouden werd, is het "Kenniscentrum Bever", een initiatief van STOWA, Rijkswaterstaat, Prorail, de Unie van Waterschappen, het interprovinciaal Overleg en de Zoogdiervereniging, officieel geopend.

Vragen beantwoord op website en in artikel

Tijdens het symposium kwamen in de presentaties verschillende vragen aan de orde, zoals hoe kun je het beste beversporen vinden, welk effect hebben bevers op de waterkwaliteit en koolstofopslag en hoe sterk zal de beverpopulatie de komende tijd nog blijven groeien? De presentaties, o.a. over de ecologie, de knelpunten en de oplossingen voor overlast, zijn op de website van het Kenniscentrum Bever terug te vinden. (DR)

www.kennicentrumbever.nl

Ruim 1,5 miljoen tegels gewipt tijdens NK Tegelwippen

Bij het NK Tegelwippen op 6 oktober heeft Rucphen de "Gouden Tegel" gewonnen. Met het verwijderen van 98.977 tegels, wipte men daar het meeste aantal tegels per 1.000 inwoners. Den Haag ontving de "Gouden Schep" door in totaal 201.334 tegels te verwijderen!

Slechts één tegel gewipt!!

Tijdens het WK zijn gemeenten uitgedaagd om zoveel mogelijk tegels te vervangen door planten en bomen. In totaal zijn er in een half jaar door 81 gemeenten 1,5 miljoen tegels gewipt en is er ruim 14 ha (28 voetbalvelden) vergroend. Bewoners en gemeentebestuurders waren er erg druk mee. Zo zijn er "tegeltaxi's" geregeld om tegels af te voeren en zijn planten gratis weggegeven. Inwoners van Arnhem kregen een stuk grasmat van voetbalclub Vitesse mee bij het inleveren van tegels. Er waren echter ook gemeenten die minder fanatiek waren met het wippen van tegels. In Nunspeet, Wijdemeren en Zoeterwoude is zelfs maar één tegel gewipt! (DR)

www.tegelwippen.nl

Steenbreektrofee kent dit jaar twee winnaars

Op 22 september werd voor de vijfde keer de Steenbreektrofee van Stichting Steenbreek uitgereikt. Ditmaal aan twee projecten: "Ikgroenhet Parkstad Limburg" en "Steenbreekvirus Harderwijk". Het project "De Laarhorst Vergroend Arnhem" ontving de aanmoedigingsprijs.

Samenwerking aanmoedigen

Van de in totaal 29 inzendingen waren zeven projecten genomineerd. Omdat de inzendingen dit jaar zeer divers waren, is gekozen voor een beoordeling in twee categorieën: burgerinitiatieven en professionals. "Steenbreekvirus Harderwijk", met een vervolg op het eerder gerealiseerde "tuintjesproject", is het winnende project in de categorie burgerinitiatieven en "Ikgroenhet Parkstad Limburg" is de winnaar in de categorie professionals. Dat project wil de samenwerking en het contact tussen bewoners en professionals aanmoedigen.

Stichting Steenbreek organiseerde i.s.m. de provincie Noord-Brabant op 2 december, in het Stadstheater in Tilburg, nog een inspiratiedag. Het doel van die dag was om kennis op te doen rond het thema "Samen zorgen voor een groene, biodiverse en klimaatbestendige leefomgeving". (DR)

Nieuwsbrief Meanderende Maas

Van het dijkversterkingsproject "Meanderende Maas" verscheen op 18 oktober weer een mail met uitvoerige info over recente ontwikkelingen. Deze keer o.a. over de aanpassingen van de kademuur in Ravenstein en recreatievaart op meander "De Waarden"

Hoogte kademuur wordt aangepast

Wat de kademuur in Ravenstein betreft: waterschap Aa en Maas wil de hoogte van de aan te leggen kademuur langs de Maas aanpassen. Met een hoogte van NAP +11.9 meter en een kleine speling in hoogte voor de inpassing in het ontwerp is Ravenstein in de komende decennia goed beschermd tegen hoogwater. In het voorlopig ontwerp is eerder een kademuur van NAP +12.5 meter voorgesteld.

Geen rondje via nieuwe meander

"Meanderende Maas" gaat ook de oude Maasloop in "De Waarden" herstellen. Men sluit de meander aan op de Maas en maakt hem bevaarbaar, uitsluitend voor kleine bootjes. De wens van de omgeving om via het Burgemeester Deelenkanaal een rondje te kunnen varen kan men helaas niet vervullen. Vanwege de veiligheid blijft dit kanaal behouden voor de beroepsvaart. Het projectteam werkt dus nu aan een plan waarin de nieuwe meander geen verbinding krijgt met het Deelenkanaal. Ook is in de mail nog een verslag opgenomen van de laatste bewonersvergadering op 30 september en leest u een kennismakingsverhaal met Boskalis, de aanemer van het project Meanderende Maas. (DR)

Baby's eerste boswandeling

In de aankondiging van de IVN-natuurwandelingen in de nieuwsbrief van september viel een héél aparte wandeling op, namelijk "Baby's eerste boswandeling", op zondag 24 oktober in Herperduin. Heel wat anders dan "Op zoek naar padenstoelen", die meer bij de herfst past!

Behaaglijk in draagzak

"Ben jij net (weer) vader of moeder geworden? En wil jij graag een bijzonder moment met je kindje in de natuur?" Deze tekst in het persbericht doet je als hoogbejaarde redacteur glimlachen, vooral als je weet dat vrijwel al je lezers vaak al lang en breed opa en oma of zelfs overopa of -oma zijn. In onze jaren als jonge vader of moeder lagen baby's alleen maar in hun wiegje en hadden in het bos nog niets te zoeken, zo denk je. De baby's zaten tijdens de wandeling, die ongeveer drie kwartier duurde, in een draagzak, zodat de ouders direct contact konden hebben met hun kind om zo samen de natuur optimaal te beleven. Zo konden de zintuigen van ouder en kind op een laagdrempelige manier geprikkeld worden.

Voeden en luier verschonen

Baby's die tijdens de wandeling niet in slaap zouden zijn gevallen, zouden de bast van een boom kunnen voelen of een handafdrukje in het zand kunnen achterlaten, zo vermeldde de aankondiging. Bij het startpunt van de wandeling lagen gelukkig twee horecapunten, waar de ouders, op eigen gelegenheid, hun baby konden voeden of verschonen. We waren benieuwd hoeveel jonge ouders mee hebben gedaan met de babywandeling. Dat konden we, compleet met foto's, lezen in een leuk artikel dat journalist Laura Romanillos had geschreven in het BD van 25 oktober. Bent u, van de generatie "Grijs, groen en gelukkig", óók nieuwsgierig? Kijkt u dan maar eens op hun website. (DR)

www.babyseersteboswandeling.nl

Nieuwsbrief Natuurmonumenten uit Rijk Nijmegen

Op 30 november verscheen de tweede, rijk geïllustreerde nieuwsbrief van Natuurmonumenten uit het Rijk van Nijmegen. Daarin tal van interessante onderwerpen uit de Nijmeegse regio, zoals "Boer en Balans", Jachtslot Mookerheide, NMF-kamermuziekfestival, boswachter van de nacht en een wandeling bos en heide in Heumensoord. Wie interesse heeft vraagt, een exemplaar aan via onderstaand mailadres. (DR)

info@emailsnaatuurmonumenten.nl

Studenten Avans planten bomen in Den Bosch

Avans-studenten Lisa Heymans en Nick den Bol droomden groot: een boom cadeau doen aan alle afgestudeerden van Avans* en daarmee een nieuw bos creëren. Om daarmee de natuur te helpen herstellen en het CO2-gebruik van het Avans-onderwijs te compenseren.

Nieuw bos Diezemoeding

De droom is werkelijkheid geworden. Op 6 november (landelijke natuurwerkdag) hebben talrijke afgestudeerden van Avans in aanwezigheid van o.a. gedeputeerde Hagar Roijakkers, de eerste 4.000 uitgeleide "afstudeerbomen" geplant bij de Diezemoeding in Den Bosch. De plantactie past in de afspraken die "Groen Ontwikkelingsfonds Brabant" enkele jaren geleden heeft gemaakt met de vijf grootste gemeenten van Brabant. Eén van die steden is Den Bosch. De gemeente Den Bosch is nu de eerste grondeigenaar uit de driehoek Breda-Den Bosch-Tilburg waar Avans in drie robuuste delen een bos wil creëren en is erg enthousiast over het initiatief.

Elf verschillende boomsoorten

Groen Ontwikkelingsfonds Brabant heeft eerder subsidie verstrekt voor de kosten van de grond en deels voor de inrichting van deze locatie.

Het terrein gaat onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant. Directeur Mary Fiers vindt het project in Den Bosch een mooi voorbeeld van teamwork. "Door samen de handen uit de mouwen te steken maken we in Brabant daadwerkelijk nieuwe natuur". Samen met de gemeente heeft Stichting Life Terra een plantplan gemaakt met 11 verschillende boomsoorten, dat aansluit op de lokale omgeving en de beoogde biodiversiteit waarborgt. Life Terra wil in de komende vijf jaar liefst 500 miljoen bomen in Europa planten! Ga voor meer informatie ook eens naar de website. (DR)

www.groenontikkelingsfondsbrabant.nl

*Avans is een Hogeschool met HBO-opleidingen op 15 locaties in Breda, Den Bosch, Roosendaal en Tilburg, waar zo'n 35.000 studenten opgeleid worden in tientallen vakgebieden.

Tweede kinderboek over Maashorst

Eind november presenteerde Monique van Rossum (1965) uit Schaijk bij "Hartje Groen" in Schaijk haar tweede kinderboek over de Maashorst met als titel "Zilveren Maan ontdekt oerschatten in de Maashorst".

Leuk boek met veel weetjes

Hoofdpersoon is, net als in haar eerste boek, Zilveren Maan, het alter ego van het meisje Annabel dat de oerschatten van de Brabantse Maashorst ontdekt. Daaronder de grote grazers, de wijst en de archeologische vondsten. Het is een leuk en lezenswaardig boek voor kinderen van de basisschool, maar ook zeer geschikt voor (groot)ouders om voor te lezen. De illustraties zijn van Anke Willems. Het boek kwam mede tot stand dankzij een bijdrage van het stimuleringsfonds van Stichting Maashorst in Uitvoering en is voor €13,95 te koop bij boekhandel Derijks in Oss en andere boekhandels en verkooppunten in de regio. (DR)

Reekse Julia Goets jeugddijkgraaf Nederland

Op 15 oktober heeft Mario Jacobs, dijkgraaf van waterschap Aa en Maas, Julia Goets (17) uit Reek geïnstalleerd als nieuwe jeugddijkgraaf van Nederland. Julia is nu ook voorzitter van het nationaal jeugdterschapsbestuur, de jongeren denktank van de waterschappen.

Meer leren over waterschap

Tijdens de beëdiging heeft Julia de belofte afgelegd en ontving ze de ambtsketen van de twee huidige jeugddijkgraven van waterschap Hollandse Delta. Julia vervult de functie van jeugddijkgraaf voor één jaar, daarna wordt uit het nationaal jeugdwaterschapsbestuur een nieuwe jeugddijkgraaf gekozen. Sinds januari 2019 is Julia jeugdbestuurder bij Aa en Maas en vertegenwoordiger van het waterschap in het nationaal jeugdbestuur. Het nationaal jeugdwaterschapsbestuur bestaat uit jongeren tussen de 14 en 18 jaar, afkomstig uit alle 21 waterschappen van ons land. Het belangrijkste doel van de jonge bestuurders is om andere jongeren meer te leren over het waterschap. Ze vormen de brug met de waterschappen.

Bijdrage veranderende klimaat

Julia is door haar werk als jeugdbestuurder zo enthousiast geworden over het onderwerp

water, dat ze nu de mbo-opleiding "Watermanagement" in Velp volgt. Ze wil zich inzetten om meer jongeren te leren over water, het klimaat en het waterschap. Door het hoge water en de overstromingen in Limburg deze zomer hebben veel jongeren gezien hoe belangrijk de dijken zijn en het werk van het waterschap is. Door de klimaatveranderingen is het essentieel dat juist jongeren zich nóg bewuster worden van water en hoe ze zelf een bijdrage kunnen leveren aan het veranderende klimaat. (DR)

Bodemdierendagen 2021

Voor de zevende keer organiseerden het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) en het Centrum voor Bodemecologie op 5 december de Bodemdierendagen, het jaarlijkse citizen science project over het belangrijke, maar onderbelichte leven in de bodem.

Spinnen wonnen

Ze doen dat met behulp van onderzoekers van Wageningen University & Research en de Vrije Universiteit Amsterdam, plus een groeiend aantal partners. In heel Nederland gingen deze herfst weer meer mensen op "bodemsafari". Wel 1666 officiële waarnemers ontdekten samen hoe het met ons bodemleven gaat. Van scoutinggroep tot verpleeghuis, van tuinliefhebber tot voedselboei-genaar. In totaal vonden zij meer dan 13.000 bodemdieren. En allemaal ontvingen zij een cijfer voor het bodemleven in hun eigen tuin en omgeving. Daarbij voerden de spinachtigen de lijst aan, gevolgd door de pissebedden op de tweede plaats. De regenwormen sloten de top drie. (DR)

De Koornbeemd b.v.

Cultuur- en Civieltechnische werken

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

Nieuwe expositie "Archeologie" Stadsarchief

In de publieksruimte van het Stadsarchief in de Osse bibliotheek aan de Raadhuislaan is tot en met 22 januari 2022 een nieuwe tentoonstelling te zien "Archeologie in Oss". In deze kleinschalige expositie zijn verschillende aspecten te zien van de archeologie in Oss.

Kringgreppels bronstijd

In Oss wordt al decennialang archeologisch onderzoek gedaan, o.a. door de Universiteit Leiden. Studenten komen jaarlijks naar Oss op het opgraven te leren. Afgelopen voorjaar kwamen zo'n 200 Nederlandse en internationale archeologiestudenten naar het veldpracticum aan de Gewandeweg. In opdracht van de gemeente zochten zij naar archeologische resten. Er zijn toen verschillende kringgreppels gevonden die bij een grafveld uit de bronstijd / ijzertijd horen en ook resten van een nederzetting uit diezelfde periode, waaronder twee waterputten.

SAM 12 jaar

Met de tentoonstelling wordt ook het 12-jarig bestaan gevierd van SAM (Stichting Archeologie Maasland), waarin amateurarcheologen zijn verenigd. SAM is de opvolger van de archeologische werkgroep Oss.

SAM organiseert o.a. schervenavonden en lezingen, samen met universiteit Leiden, de gemeente en archeologische werkgroepen. In de expositie worden ook de vondsten getoond van Piet Haane die in de jaren '80 en '90 heeft meegewerkt aan de opgravingen o.a. met zijn metaaldetector. De tentoonstelling is te bezichtigen op dinsdag, woensdag en donderdag van 10.00 tot 17.00 uur. Na afloop van de expositie worden de documenten overgedragen aan Museum Jan Cunen. (DR)

Lezing Zuiderwaterlinie Heemkundekring Maasdorpen

Erfgoeddeskundige Jos Cuijpers hield op 27 september in MFA De Snoeck in Lith voor een 65-tal leden van Heemkundekring "Maasdorpen in de gemeente Lith" een interessante lezing over het provinciale project De Zuiderwaterlinie.

Erfgoedplan Lith

Jos, eigenaar van Cuijpers Advies/Projectbureau Ruimtelijke ordening, is door een alliantie van provincie, waterschappen en gemeenten gevraagd om overall langs de lange slingerende dijk langs de Maas te vertellen over de vaak onbekende erfenis die ter plekke wordt gevonden. Hij woont en werkt weliswaar in den Bosch, maar kent Lith en omgeving als zijn broekzak. Hij heeft zijn afstudeerscriptie over Lith geschreven en gewerkt voor de toen nog zelfstandige gemeente. Zo stelde Cuijpers destijds al een erfgoedplan op. Daarin staat precies beschreven wat er aan bijzondere kenmerken in Lith, Lithoijen, 't Wild, Maren Kessel, Oijen en Teeffelen te vinden is. Jos werkt al heel lang samen met ex wethouder, historicus en zanger-gitarist van Brabantse liedjes, Noud Bongers. (DR)

Geslaagde Osse "Dag van de Duurzaamheid"

Op zaterdag 9 oktober vierden zo'n 1.000 Osse ouderen en kinderen weer de "Dag van de Duurzaamheid" met een leuke, duurzame inspiratiemiddag bij Natuurcentrum en kinderboerderij De Elzenhoek.

Er was van alles te doen

Er waren workshops voor kinderen, zoals je eigen dieren-speeltje maken, het ontdekken hoe lekker groenten uit de moestuin zijn en het beschilderen van blaadjes, stenen en takjes. Kinderen genoten ook van spelletjes en activiteiten, zoals met de waterfiets plastic uit de vijver vissen, een speurtocht, een Pop-upbieb met kinderboeken en een afvalspel, waarbij afval in de goede afvalbak terecht moest komen. De "Drummende Vuilnismannen", waarbij kinderen ook mochten meedoen, pasten hier goed bij. Ook was er veel informatie over energie, klimaat, moestuinieren, tegelwippen en een demonstratie van regentonnen. En dat er ook tal van gezonde hapjes en drankjes te proeven waren, sprak voor zich. (DR)

www.duurzaamoss.nl

Veilig Voetpad langs Docfalaan

Mede op advies van de wijkraad Oss-Zuid heeft de gemeente onlangs een 2,5 kilometer lang vrij liggend voetpad aangelegd langs de Docfalaan.

Veiliger naar de stad

Via het pad, dat achter de laanbomen door loopt en dat bestaat uit de half verharding "padvast", kunnen vooral arbeidsmigranten vanuit de camping bij de Naaldhof een stuk veiliger naar de stad wandelen. Maar ook recreanten, die het snelle autoverkeer op de laan willen mijden, kunnen er natuurlijk gebruik van maken! (DR)

Dode wisenten dragen bij aan biodiversiteit

In september 2020 werd de Maashorst door wetenschappers bezocht om onderzoek te doen naar de keverfauna van twee overleden wisenten. Dit in het kader van het project "Dood doet leven in Brabant" van ARK-natuurontwikkeling, Brabants Landschap, S.B.B. en "Eis".

Ook mestkevers geteld

Het onderzoek, door drie keverdeskundigen, leverde uiteindelijk 653 exemplaren van 71 soorten kevers op, waaronder één soort kortschildkever, die niet eerder in Brabant werd aangetroffen en enkele andere soorten die al decennia niet meer in onze provincie werden waargenomen. Onder de getelde kevers waren niet alleen aan aas gebonden soorten, maar óók mestkevers. Deze soorten konden daar leven, omdat de buikholtes van de wisenten open lagen, waardoor de darminhoud los op de bodem lag. Kuddebeheerder FREE Nature heeft aanvullend de kadavers onderzocht op gewervelde aaseters.

Het doel van het project is beschermde en prioritaire soorten, die leven van dode dieren én hun voedselbronnen, terug te brengen in de natuurlijke kringloop. Met dit onderzoek werd aangetoond dat grote kadavers een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren aan de biodiversiteit van een terrein. (DR)

www.dooddoetleven.nl

Uitsterven dreigt voor 30% van boomsoorten

Een groot, vijf jaar durend internationaal onderzoek wijst uit dat 30% van de 58.497 boomsoorten wereldwijd met uitsterven wordt bedreigd. Meer dan 500 mensen van meer dan 60 instituten w.o. Naturalis en Maastricht University werkten mee aan het onderzoek.

Madagaskar fataal

De belangrijkste bedreigingen zijn ontbossing en andere vormen van verlies aan habitat. Daarna volgen kap voor hout en andere producten en verspreiding van invasieve ziekten en plagen. Ook klimaatverandering heeft een duidelijk meetbare impact volgens het rapport. De boomsoorten en ook de bedreigde boomsoorten zijn niet gelijk verdeeld over de wereld. In Nederland bijvoorbeeld is geen van de 44 boomsoorten endemisch (oorspronkelijk alleen in Nederland voorkomend) en geen van de soorten is met uitsterven bedreigd. In Madagaskar daarentegen zijn van de 3.129 boomsoorten er 2.909 endemisch en 1.842 ofwel 59% met uitsterven bedreigd. (DR)

www.hortipoint.nl

Olijfstraatje, Struinderij, Middenveldse waterloop, Van-Tosse groente en cranberry's, eendenkooi, Geffens Veld, bloemenmengsels en ecologisch maaien.

Een greep uit onze activiteiten van het afgelopen jaar mogelijk gemaakt door uw inzet, medewerking en enthousiasme!!

Fijne feestdagen en een goed, gezond en voorspoedig 2022!

Op zaterdag 8 januari houden wij een Midwinteroogstfeest in de tuinderij, Laantje van Cumberland 1 te Oss. U bent vanaf 14:00 uur welkom voor een hapje en een drankje. Als deze bijeenkomst niet door kan gaan door coronamaatregelen, wordt u per mail geïnformeerd.

Nieuwe houtdroogloods voor Brabants Landschap

Brabants Landschap heeft een fraaie nieuwe houtdroogloods in gebruik genomen op haar locatie op Landgoed Haanwijk bij Sint Michelsgestel. In de loods, die ontworpen is door architect en fotograaf Joost Pijnenborg, kan 1.000 m3 hout gedroogd worden.

Hout uit eigen woud

Met de extra houtopslag kan Brabants Landschap haar eigen hout nóg beter conditioneren. Al zolang Brabants Landschap bestaat, wordt gebruik gemaakt van "hout uit eigen woud". Bij restauraties en onderhoud gebruikt men bij voorkeur hout uit de eigen bossen. Bouwen met eigen hout doet men vanuit de oogpunten duurzaamheid, passie en liefde voor het hout en het daarbij behorende ambacht! Brabants Landschap liet de nieuwe loods bouwen om het productieproces te versnellen en nóg meer in eigen beheer te houden.

Traditionele houtverbindingen

De constructie van de houten loods is zó ontworpen, dat een grote overspanning kon worden gemaakt. Zo kan men goed manoeuvreren met lange lengtes van balken en planken. Er werd gebruik gemaakt van traditionele houtverbindingen en uiteraard werd de loods zelf ook gebouwd met hout (Douglas) uit eigen bossen. De bouw werd verzorgd door De Visser Bouw & Onderhoud uit Den Bosch met behulp van leerlingen die een opleiding tot timmerman volgen. Mooie foto's van de nieuwe loods kunt u zien op pagina 63-68 van het magazine Herfst 2021 van het Brabants Landschap en op hun website. (DR)

www.brabantslandschap.nl

Wereldprimeur: eerste Tiny Sea Forest

Op 15 oktober werd in de Grevelingen in Zeeland het eerste Tiny Sea Forest ter wereld geopend, een onderwaterbos met zeegras, schelpdieren, boomstammen en andere structuren, bedoeld om de onderwaternatuur een handje te helpen.

Buitenleslokaal voor schoolkinderen

Dit educatieve project, dat gebruikt gaat worden als buitenleslokaal voor schoolkinderen, is een afgeleide van de ruim 100 Tiny Forests* die al op het land werden gerealiseerd en is eveneens ontwikkeld door IVN-Natuureducatie. Nu in samenwerking met Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer vanwege de maritieme toepassing. Een studententeam van Hogeschool Zeeland heeft onderzoek gedaan naar de inrichtingsvormen van het Tiny Sea Forest. Rijkswaterstaat ziet het vooral als een middel om meer dynamiek in de Grevelingen te krijgen.

Groot zeegras belangrijke soort

Die dynamiek is voor een groot deel verdwenen door de aanleg van de Deltawerken. Om die reden wordt er al langere tijd geëxperimenteerd met het aanplanten van groot zeegras. Zeegras is belangrijk als kraamkamer en voedsel voor vissen, zeeduizendpoten en krabben. De opening van het Tiny Sea Forest werd door de regiodirecteur van IVN, Daphne Teeling, verricht door het onthullen van een groot informatiebord. (DR)

* Een Tiny Forest is een dichtbegroeid bosje met inheemse struiken en bomen ter grootte van een tennisbaan

www.tinyseaforest.nl

Vegetarische Zuster

In Megen staat het uit 1721 daterende klooster "Sint Josephsberg", van de Zusters Clarissen. De 16 zusters die er nu wonen, vierden het 550 jarig bestaan van hun kloosterorde en hun 300-jarige aanwezigheid in Megen op 30 april, tegelijk met de opening van Ons Kloosterpad

Onkostenbestrijding

De zusters leven naar het voorbeeld van Clara van Assisi. Hun leven speelt zich af in een devote dagindeling van veel bidden en zo weinig mogelijk contacten met de buitenwereld. Maar natuurlijk kost het in stand houden van zo'n oud klooster heel veel geld, denk aan bouwkundige instandhouding, maar vooral ook de stookkosten! Daarom hebben de zusters enige jaren geleden besloten om gelden te verwerven om de hoge onkosten wat te dekken door het ontvangen van gasten, (tijdelijk door corona niet mogelijk)

Maar ook via (vegetarische) kookcursussen en het verkopen van biologische producten, die voor een groot deel uit de grote kloostertuin komen. Dat doen ze onder de naam "De vegetarische zuster". Want de Clarissen eten zelf al jaren geheel vegetarisch, uit duurzaamheid en uit solidariteit met de hongerigen. Vermicelli met veel variaties is het hoofdgerecht voor de pap die de zusters regelmatig eten.

Pluk de stilte

Momenteel levert de Vegetarische Zuster o.a. Aardse kapucijnerspread, Zonnige wortelspread, Vrolijke groentespread, Courgettejam met sinaasappel en rabarberjam met gember. Ook verkoopt men honing. De spreads en jams worden geproduceerd bij De Laarhoeve*, naar eigen kloosterrecept en deels uit de kloostertuin. De honing komt van de bijen en bloemen in de kloostertuin; een zuster is de imker. Tevens brengen de zusters nog acht rustgevendende kruidenmelanges op de markt. De gebruikte kruiden komen ook uit de kloostertuin of worden biologisch ingekocht. Ze worden handmatig gemengd en verpakt door de zusters. Het assortiment bevat acht soorten met als motto:

- Pluk de stilte;
- Re-creatie;
- Ochtendwijding;
- Zuiverende Lenteregen;
- In de Rozentuin;
- Veerkracht;
- Vreugde van de oogst;
- Avondgetij;
- Nachstilte.

De Clarissen beschikken over een 16-tal verkooppunten, niet alleen in de regio, maar óók in andere provincies en zelfs in België. Kijk voor de adressen op de website. (DR)

* De Laarhoeve is een ontwikkelingsboerderij in Diessen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

www.devegetarischezuster.nl

Bowie 10 jaar

Iedereen die wel eens in de tuinderij van Landschapsbeheer Oss komt kent hem wel, het grappige, vriendelijke, intelligente en beweeglijke, zwarte hondje van Henk Smouter, dat zo snel vriendschap sluit met iedereen.

Spannende achtergrond

Bowie is de vaste metgezel van Henk. Waar Henk is, is Bowie ook en zie je Bowie, dan is Henk beslist niet ver uit de buurt. Een onafscheidelijker tweetal is bijna niet te vinden. En Bowie is beslist niet aan de tuin verbonden; zodra Henk in de auto stapt om ergens heen te gaan in zijn werkgebied, zit Bowie al parmantig op de rijdersstoel te wachten tot Henk wegstijgt. En zo ziet Bowie héél veel van onze mooie omgeving! Op 4 november was het feest, want Bowie, die de fraaie achternaam "Van de zwarte Fruinen"* draagt en een rasechte vertegenwoordiger is van het oer-Nederlandse ras "Markiesje", vierde die dag zijn 10e verjaardag. Daarom was er voor iedereen die dag in de tuin een heerlijke verjaardagslekkernij.

*Op de website van kennel de zwarte Fruinen vind je interessante informatie over de zwarte Fruinen, plaaggeesten en weldoeners van het waterrijk. Maar ook alle nog niet in dit stukje genoemde goede eigenschappen van de Markiesjes worden er uitvoerig besproken! (DR)

Column Langs de Maas

Heerlijk, de winter komt er aan. Ik hou wel van dit jaargetijde. Veel soorten gaan in een soort ruststand en als je dat niet kunt, vertrek je naar het warmere zuiden. Het aantal uren dat we buiten kunnen zijn, is beperkt, want het wordt al snel donker. Maar voor die tijd, warme jas aan, een muts op en dan lekker naar buiten voor een flinke wandeling in de frisse lucht. Maar de echte beloning komt eigenlijk als je vervolgens binnen voor de kachel een warme thee of misschien een borreltje pakt, waarna je helemaal gaat gloeien, heerlijk!

In het dierenrijk hebben ze deze luxe niet. De afgelopen tijd hebben enkele soorten al flink moeten werken om een goede wintervoorraad aan te leggen. Dat kennen we allemaal wel van de gaai en de eekhoorn, die eikels verstoppert. Maar de bever kan het ook. Bevers gaan namelijk niet in winterslaap en moeten dus ook de voorraadkast vullen. In de herfst slepen ze afgeknaagde zijtakken van bomen en struiken naar hun burcht. Die takken worden onder water bewaard, voor de ingang. Als het dan gaat vriezen hebben ze vlakbij de beverburcht een mooie voorraad voedsel. Die takkenstapel onder water vormt ook een prachtig onderwaterriif, waar bijvoorbeeld jonge vissen kunnen schuilen en planten op gaan groeien.

De bever slaat ook vet op in het weefsel van zijn staart, onder zijn huid en tussen de organen om de winter door te komen. Het gehalte vet in de staart kan dan van ongeveer 10 procent tot wel 50 procent toenemen.

Als het water in de winter open blijft, gaan bevers regelmatig naar buiten om bast van bomen te knagen. Ze zwemmen niet lang, ongeveer 15 tot 25 minuten en warmen zich dan snel weer binnen op. Bevers kunnen hun inwendige temperatuur regelen en bij kou letterlijk de eigen kachel een paar graden warmer zetten. Als het water toch bevriest proberen ze wakken te maken, waaronder die boven de ingang van hun burcht. Is het ijs te dik, dan zijn ze gedwongen die dagen in de burcht te blijven. En dan is die takkenvoorraad voor de ingang weer handig.

Gelukkig hoeven ze niet de hele winter op een houtje te bijten, want de maanden januari, februari en maart is de periode dat de bever paart. De bever is monogaam en een beverpaartje blijft hun hele leven bij elkaar. Zo'n vijftien weken na de paring worden tussen de een en vijf volledig behaarde jongen geboren. Deze jongen kunnen na enkele dagen al zwemmen en worden twee maanden gezoogd. Daarna komen ze steeds vaker buiten de burcht en leren ze spelenderwijs de buitenwereld kennen.

Ook wij mensen waren vroeger het hele jaar bezig na de oogst een goede wintervoorraad aan te leggen. Nu hebben we gewoon de supermarkt of de groenteboer om de hoek, dus is die noodzaak verdwenen, maar mensen met een moestuin kennen het principe nog wel. Zij hebben, net als ik, een voorraad aardappelen in het donker verstopt en pompoenen en courgettes op een koele plek. Daar kunnen we deze winter wel even mee vooruit. En gelukkig was Sinterklaas er afgelopen weekend en heeft hij zoveel chocolade, marsepein en pepernoten gebracht, dat ik zeker deze winter mijn vetgehalte prima op peil kan houden. Dank u Sinterklaasje!

6 december 2021

Lianne Schröder

IN GEUREN EN KLEUREN

BLOEMERIE 88

Zaltbommelseweg 18 / 5341 PD Oss / T 0412 636074 / E info@bloemerie88.nl
ONLINE BESTELLEN: WWW.BLOEMERIE88.NL

landwinkel®
Spierings

Van het land direct naar de klant!

Groenten, Fruit, Verse salades, Boeren zuivel,
Kaas, Vlees, IJs, Streekproducten en Geschenken

Onze openingstijden:

ma	gesloten
di t/m vr	10:00 - 18:00
za	9:00 - 17:00

Wist u dat de familie Spierings, naast het melkvee bedrijf en de sierviskwekerij, ook een Landwinkel heeft? Hier vindt u een ruim assortiment verse producten uit de regio, waaronder VanTosse streekproducten. Kom snel eens langs, wij helpen u graag!

U vindt ons aan de Oijenseweg 284 in Oss,
net buiten de Oijense Zij naast Spierings Vis.

Oijenseweg 284 - Oss - www.landwinkelspierings.nl

MUIFEL

BROUWERIJ

Zin in een Muifelproeverij?

Bezoek ons nieuwe proeflokaal
op de Vikingenweg 5 in Oss.

Open op afspraak 06 - 4056 0581

www.muifelbrouwerij.nl

van Liempd
Tuin & Parkmachines

Weijnen 77a 5388 HM Nistelrode
T. 0412- 61 10 04
E. info@vanliempdtuinenpark.nl

Tuin & Bosbouwmachines

Beregeningsmaterialen

Gereedschappen

Service & Reparatie

www.vanliempdtuinenpark.nl

**Nu ook op
DONDERDAG**

**ZOTTE
ZATERDAG
EXTRA*
KORTING
OP DIESEL/BENZINE/LPG**

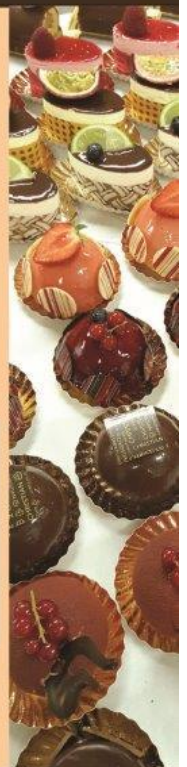
(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde.
Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een
wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

Bijzonder smaakvol!

Terwaenen 28
5341 DG Oss

@ossetrotse
Christian Chocolaterie Patisserie

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

Werkschema 2022

Januari

Vrijdag 7, woensdag 12, vrijdag 21, vrijdag 28

Februari

Zaterdag 5, vrijdag 11, woensdag 16, vrijdag 25

Maart

Zaterdag 5, vrijdag 11, woensdag 16, vrijdag 25

Werktijden

De werktijd op de werkdagen is van 9.00-12.30 uur. Werklocatie en verzamelpaats worden tijdig per mail bekend gemaakt. Ook langere werktijden en extra werkdagen worden per mail doorgegeven.

Telefoonnummers

Henk Smouter (algemeen/projectcoördinator) 06-54288252
Tonnie van Hooff (coördinator beheer) 06-37456820 (ook tijdens de werkdagen).

Klusjesochtend

Iedere dinsdag klusjesochtend op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss tussen 9.00-12.00 uur. Telefoon 0412-474322.

Bedankt allemaal!

De meeste van onze vaste vrijwilligers weten inmiddels wel dat ik door lichamelijke beperkingen helaas niet meer mee kan werken op de werkdagen. Dat verdriet me erg, want in de bijna 23 jaar dat ik vrijwilliger ben, sloeg ik maar heel weinig keren over.

Maar ja, de ouderdom heeft nu eenmaal haar beperkingen! Gelukkig heb ik mijn redactiewerk aan de nieuwsbrief nog, waar ik bijna elke dag aan werk en dat me van al onze activiteiten op de hoogte houdt. Maar twee keer in de afgelopen periode kon ik gelukkig toch weer "live" aanwezig zijn: op de oogstdag en op de natuurwerkdag. Wat was het fijn om zoveel collega's weer te ontmoeten. En wat ben ik iedereen dankbaar voor alle aandacht en vooral hulp ik die dagen mocht ervaren.

Voor al de oogstdag zal me lang blijven. De organisatie had geregeld dat ik, door Theo van de Ven, thuis werd opgehaald en op elk moment weer kon worden teruggebracht. En tijdens het feest werd ik door iedereen flink in de watten gelegd. Steeds werd er een makkelijke stoel voor me aange-

schoven en als ik iets wilde eten of drinken, werd dat pijlsnel voor me gehaald en voor me neergezet. Dat was vooral bij de BBQ erg fijn.

Bij de natuurwerkdag, waar ik gelukkig zelfstandig met de auto naar toe kon, werd ik al even prinselijk behandeld. Jan van Helvoort en Paul Paar, die de catering regelden, zorgden er voor dat het me aan niets ontbrak. En wilde ik eens een stukje wandelen om naar de werkzaamheden te kijken, dan werd er onmiddellijk een behulpzame arm toegestoken. Of zelfs wel twee, aan elke kant één.

Dat ik daarbij de vrouwelijke arm prefereerde boven de mannelijke, heeft iedereen wel kunnen zien! Behalve dan voor een gang naar de "dixi", want naar dat kleinste kamertje gaat zelfs de keizer te voet, zo luidt het spreekwoord!

Dick Roza

Mutaties Vrijwilligersgroep

In de afgelopen drie maanden verlieten meer mensen onze vrijwilligersgroep dan erbij kwamen. Drie erbij en dertien eraf. Het totaal vrijwilligers bedraagt nu 182.

Vrijwilligersovereenkomst

Oorzaak was de vrijwilligersovereenkomst die we aan al onze vrijwilligers opnieuw ter ondertekening aanboden. Er bleken op onze vrijwilligerslijst nogal wat mensen te staan, die bij nader inzien toch liever niet meer verder wilden met ons of, meestal vanwege hun gezondheidstoestand, helaas niet meer verder konden werken in de natuur. We zeggen hen hierbij dank voor hun inzet en betrokkenheid in de afgelopen jaren.

Erbij kwamen Corrie van de Wetering (de vrouw van Arnold), Sjoukje Heeringa uit Oss en Jo van de Stappen uit Heesch.

Afscheid namen we van: Irene Arts, Jo van Doorn, Jan Fluit, Fons Giesbers, Marie-Jozé Hoeks, Herman Kok, Katja Stellingwerff-Loermans, Inge van Nistelrooy, Theo Rutten, Marius Smits, Luus verheijen, Annette Vreeling, Willie van de Wetering, Hans Wieman en Menno Willemsen.

Corrie

Sjoukje

Dick wordt geflankeerd door Ingrid Broeders en Marianne Bouwens (foto: Frans Heeren)